

Deportáltak érkeztek újból Svédországba

Külföldi csomagok címzetteit keresi a posta

UJ ÉLETT

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

II. ÉVFOLYAM 23. SZÁM

MEGJELENIK
MINDEN HÉTEN CSÜTÖRTÖKÜN

1948. JÚNIUS 5.

NE ÖLJ...!

Irta: MUNKÁCSI ERNŐ

Amikorra ezek a sorok az olvasó kezébe jutnak, ünnepi hangulat tölti be a magyar Izrael maradékának istenházait. Zöld lombok, virágos ágak szin pompája élénkíti, teszi üdvé templomainkat, a belőlük áradó természetillat a tavaszt közvetíti hozzánk, a nagy gyászoló családhoz. A megszólító ősi dallamok himnuszaiiban dicsőítjük a Teremtés Urát, a legfőbb bírót, aki életre és halálra ítél és aki ezen a napon nekünk, őseink kezébe adta az erkölcsiség és jog alaptörvényeit a Tízparancsolatot.

A zsidóságnak ünnepe van. Nehéz ezt kimondani és leírni, mert milyen ünnepe lehet annak a törpe maradéknak, amely a deportálási haláltáborokból, a rabszolganonokból, a gettókból és bujdosásokból „háza” került és megpróbált emberi életet élni? Istennek tetsző emberi rajongással hozzánk kezdünk helyreállítani templomainkat, felporzolt, meggyalázott zsinagógáinkat, léglát téglára rakva, betömők a réseket, bemeszeltük a vérrel-sárral bemoeszkölt falakat és amikor eljött a virágok ünnepe, színes csokrok, zöld gallyak között tekintünk a maliba, hogy hinni tudjunk a jövőben és elég erőnk legyen a jelen elviseléséhez.

Kitartásunkat erősítse az a büszke tudat, hogy mi, zsidók hoztuk az első szociális törvényt a világnak, amely a munka köteleességét hirdette, de egyúttal a munkaszünet parancsát is és pedig mindenki számára, nemcsak az egy fajhoz tartozó Hébernek, de a legtávolabbi idegennek is. Szinaj hegyéről sugárzott elsőször ki a világra az isteni parancs: ne ölj, ne lopj, tiszteld szüleidet, őrizd meg a házasság szentségét, ne kívánd meg, ami a másé, felebarátodat úgy szeresd, mint tenmagadat, amit magadnak nem kívánsz, azt ne tedd másnak sem. A mi Tízparancsolatunk tilalmi szankciók nélkül is az isteni szikra fenségével hatnak.

Az isteni kinyilatkoztatásra a füstölgő Szinaj hegy lábánál álló nép „meglesszük” egyhangú felkiáltással válaszolt és ezzel minden időkre érvényes szerződés jött létre, ami a zsidóság évezredek szenvedései ellenére áll és minden üldözés között kitart mellette. Azok a tömegek, amelyek a történelemnek legnagyobb katasztrófája után, újra a zsidóság szervezeteiben keresik életük folytatását, ismét hitet tesznek a zsidóság elhivatottsága mellett. S ezt tudatosan teszik, nemcsak a legnagyobb szenvedések, de az azokat követő, el nem képzelt csalódások után is. Mert a vérözön és a történelmi igazságszolgáltatásnak szinte természetfeletti, isteni fényben való megnyilatkozása után — amely a második világháború befejezését jelzi — joggal hihettük, hogy vége lesz a magyar zsidóság szenvedéseinek. De ime, új gyűlölet hullámai tornyosulnak körülöttünk! A betegség okainak kikutatására megjelentek az orvosok, az írók, meg a kuruzslók, — pedig ehhez nem kell sem nagy tudás, sem mély életbölcselet: egy szerű tény, hogy azok a leguljasabb emberi indulatokból származnak, olyanoktól, akik sajnálják, hogy van zsidó, aki megmaradt, találhatók olyan, aki visszajött és vissza merészelet kérni holmijainak maradványát, életlehetőséget kíván, holott már azt látják, hogy örökre eltemették. Irigység és kapzsiság, s a belőlük származó ölésre és kirablásra való hajlandóság: ez az antiszemitizmus analízise, ez volt a múltban és a jelenben egyformán.

Hányszor hallottuk a közelmúltban, különösen a zsidótörvények idején, hogy a zsidóság túlléte magát, hivatását betöltötte és eszméit már nem ő képviseli, hanem a belőle származott leányvállalások vették át. Jó érv volt ez, amely a zsidótörvények parlamenti tárgyalásai során egyháznagyok ajkain is elhangzott, hiszen belőle az is következett, — amit sietve

Ara 1000 mil'pengő

meg is állapítottak, — hogy a zsidóság üldözésétől nem kell féltetni a bibliát, annak erkölcsi és jogi igazságait, azok már nem a zsidóságban élnek, mert az ideálok, vallás, hit nélkül való, pusztulásra ítélt kalmár nép. Ez volt sok esetben a hivatalos egyházi felfogás és csak nagyon kevés valóban keresztény papot láthattunk, mint Jánosi József páttert, aki 1944 katalizmaiban egész lelkével, a végletekig feszített energiával küzdött az üldözöttekért. Nem elégtétel, csak szomorú történelmi tény számunkra, hogy éppen ezekben a napokban jelent meg az a hivatalos hirdetés, hogy a magyarországi református egyház ünnepélyes nyilatkozatában bevallja, hogy nem teljesítette teljesen isteni hivatását és nem állott úgy az üldözöttek mellé, ahogy kellett volna. Ez a hír egyúttal ítélet az u. n. történelmi magyar középiskolák felett, amely részben aktív, részben passzív magatartásával maga ásta meg a sírját. A református egyház által hirdetett bünbánati nap emlékeztet a XVI. század református harcosainak bibliai komor, önmagukat vádoló szavataira, amelyek nyíltan oda vágtak saját nemzetségüknek, hogy Dózsa György izzó vastrónusa, belső meg hasonlóság, féktelen hatalomvágy előzték meg Mohácsot, mint ahogy ugyanilyen bűnök vezettek el a magyarság 1944. évi katasztrófájához is.

De úgy látszik, nem volt elég az a tapasztalat, amit eddig szereztek. A bűnös mótely tovább él a társadalomban, sőt legújabbban új erősítéseket szerzett: a vérvád gyalázatos hírverésében, amely még 1944-ben sem ütötte fel a fejét. A zsidó történelemből jól ismerjük azt a galád rágalmat, amit mindig akkor szedtek elő, ha már más mérgező eszköz nem használt. A középkortól a XX. század elejéig ott settenkedett ez a reakció fegyvertárában és hiába cáfolták meg pápák és császárok, hiába esküdött meg egy egyházfejedelem az oltári szentséggel a kezében, hogy hazugság és történelmes mese . . . 1946 tavaszán, amikor már a magyar demokrácia uralkodik, újra felütötte fejét és belöndítte az együgyűeket, a kötyögös fejűket, meg azokat, akik a demokráciát alá akarják aknázni és véresen aljas a lelkiismeretük. Az 1946. évi vérvád pszichológiájának alapja az a rossz lelkiismeret, amely nem tud a magyar zsidók szemébe nézni, akiknek százezer gyermekét most két éve vagonba rakták, ciankamarákba dobták és eléggették. Ez a bűn mardossa a gyilkosok lelkét és magukról példát véve, azt hiszik, hogy mi is gyilkosok vagyunk! Feleletünk a Tízparancsolat, amely már 3500 év előtt hirdette a világnak, hogy ne öl! Ez az „elavultnak“, „idejét multnak“ hirdetett zsidó etika!

A törvényadás ünnepét üljük, nemcsak szimbolikusan, mert tudjuk, hogy a törvények megtartása nélkül nincs rend, nincs termelés. De nem minden szabály érdemi meg a törvény nevet, csak az, amely mögött megingathatatlan erkölcsi elvek sorakoznak fel. S ha azt mondják rólunk, hogy a zsidóság alapvető erkölcsi igazságait a többi egyházak átvették tőlünk, erre büszkék lehetünk, mint a szülő gyermekeire származott hagyományaira, — de most van alkalom arra, hogy ezt tényleg megmutassuk. A zsidó Souvassz ünnep után néhány nap múlva következik a tüzes nyelvek Pünkösdje. Szóljon meg minden keresztény templomban a pap igehirdetése és lángnyelven ostromozza az új antiszemilizmust, hirdesse hogy a vérvád ostoba mese és tegyen hűlet a Tízparancsolat „ne öl“, „ne lopj“ parancsolatai mellett, ahogy azt már hónapok óta szorgalmaztuk! A református egyház meg hirdette a bünbánatot. Meg kell kezdeni!

De ne csak szavakkal, hanem tettekkel is! Olyan cselekedetekkel, amelyek enyhítik a családtagjaitól megfosztott zsidók testi, lelki szenvedéseit! Ezzel — bár elkésve —, de mégis teljesítenék kötelességüket az ótestamentum népével szemben, amelynek fia — ha kellett — dalolva mentek a halálba, büszkén hirdelve: „Mi adtuk a jogot a világnak.“

Autó
Portál
Butor
Ablak

ü v e g

Wagner,
Kazinczy-u. 9.
Telefon: 221-675

„Mélyen megalázkodva, megvallja bűnét...“

Most jelent meg nyomtatásban a magyarországi református egyház zsinati tanácsa f. é. május hó 9-én Ravasz László püspök

elnökségével megtartott negyedik ülésének jegyzőkönyve, amelyből az alábbi részleteket emeljük ki:

„A magyarországi református egyház zsinati tanácsa az 1944. évi 310. számú zsinati határozatában, illetve az 1944. évi VIII. egyházi törvényekben nyert felhatalmazásánál fogva a zsinat nevében

mélyen megalázkodva megvallja bűnét, amellyel Isten fölségét megsértette.

Megsértette azzal, hogy tőle vett próféta tisztelet bűségesen nem teljesítette. Elmulasztotta inteni a népet és a felsőbűséget, amikor mindkettő Isten törvényeivel ellenkező útra tért s nem állt ki egész bátran az ártatlanul üldözöttek mellett. Világi bölcseségek, új politikai rendszerek tanításában nem vette elég korán észre az evangéliumnak ellenmondó sátáni kovászt és szava bizonytalan zengésű trónbirta volt, amikor az egész világ haragra készült és az Ur igaz követőit egy láborba kellett volna szőlőként Isten előtt nem menti magát azaz, — csak az emberek előtt hivatkozik rá —, hogy másokhoz mérten az egyház volt az egyetlen, amely az üldözöttek védelmére kiállt és a hatalmasok tévelygéseire nyíltan rá mutatott. Szükségének vallja, hogy a magyar nemzet Isten ítélete alatt bűneinek üdvösséges ismeretéhez eljusson, azt történelmesen megvallja.

„Nem szerettük eléggé felebarátainkat és tulságosan szerettük önmagunkat. Mint református egyháztagok, minden gyülekezeti tag nevében megvalljuk Isten színe előtt, hogy nem voltunk az Igének sem figyelmes hallgatói, sem hűséges megtartói. Nem gyakoroltuk a szeretet parancsolatát, sokszor és sokféleképpen megszegtük Isten akaratát az elléknél adott próféta szót, amely mégis mindig zengett gyülekezeteinkben, nem fogadtuk be és nem engedelmeskedtünk Isten akaratának. Mikor minden ránkzuhant a egész társadalmi rendünk gyökerestől felfordult, megfélekedtünk Isten minden törvényéről és az Ő szent parancsolatait megtagostuk. Közprédánkat tekintettük a másik ember életét, igaz jószágát, kívántuk azt, ami a másé és azt, ami a miénk, nem adtuk sem a szeretet asztalára, sem az Ur oltárára.“

„Avégből, hogy ez az Isten szerinti szomorúság üdvös ségre való megbánsáhatatlan megférést szerezzen, elkendeli a zsinati tanács, hogy minden év egyik vasárnapján bünbánati istentisztelet tartassék a magyarországi református egyház minden gyülekezetében. E bünbánati istentisztelet rendtartása, valamint a szükséges mészítések kiadása az egyetemes konvent feladata lévén, erre vonatkozólag zsinati tanácsunk a megfelelő intézkedések megtételét kimondja.“

FÉRFISZÖVET

különlegességek
nagy választékban
DEÁK FERENC-U. 19.

HOFFMANN ALFRÉD

JÖJJÖN BIZALOMMAL!
ELADHAT — VEHET!

Brilláns, ARANYAT, ezüstöt,
órák, porcellán, szőnyegek, gobolneket, réz képeket.

RÉGISÉGET
Szakbírálót

MAJOROSI Kammermayer Károly-u. 3.

A Tízparancsolat ünnepére

Irta: dr. Benoschofsky Imre budai főrabbi

„Szerettelek titeket — így szólt az Ur, — de ti azt mondjátok: mivel szeretléd minket?“ (Malach 1, 2.)

Gondviselő Istenről tanít minket az Írás. De amerre csak járok, gyötrődő, gyászoló testvéreim nekem szegnek a kérdést: ha Isten irányítja a sorsot, vajjon az ártatlan ember szenvedését ugyancsak a Gondviselő Isten akarja-e? „Miért engedte Isten, hogy az én hitvesem, szütleim, ártatlan gyermekeim nyomorultul elvesszenek?“

A vallásos lelkiismeret legrejtettebb és legnyugtalanítóbb kérdése ez: miért szenved az igaz ember? Nem nehéz a hívő léleknek a természetben, a mindenség apró és nagy csodái között megérezni, megtalálni a teremtető Istent. A marangoló kérdés az erkölcsi világban merül fel úgy, ahogy a Talmud fogalmazza: „miért van az igaz embernek rossz sorsa, a gonosznak jó?“

Ha pedig te, zsidó testvérem ezt a nehéz és fájtó kérdést veted elém, énnekem meg kell mondanom: nem tudom. Nem tudom, miért engedte Isten az ártatlanok millióinak pusztulását. Nem tudom, ahogyan a bibliai Jób sem tudhatta megpróbáltatásának okát és célját. De azt tudom: Jób mégis bízott az érthetetlenül sújtó Istenben, s — tudom, — aki benne bíz, el tudja viselni fájdalmát. Jób önmegtartózkodó hősiességgel áldotta Istent „a rosszért éppen úgy, amiképen a jóért“.

Te azonban — gyásszal sújtott testvérem — azt feleled: Jób tudott imádkozni, de én már imádkozni sem tudok. Nem tudok hálát adni Istennek, hogy életemben tartott, mert egy kérdés kiroz: miért éppen engem tartott meg Isten? Jobb voltam, különb voltam én, mint azok, akiknek még a porát is szétszórta a szélbe?

Erről akarok ma elmélkedni. Zsidó életségünk lényege: az élet feladat. Ez a mi mérhetetlen gyásszal terhelt életünk is megoldani való, teljesíteni való feladat, megállni való próba, újjáépíteni való romladék. Az ember élete nem

SZERENCSETLEN ANYA

kéri, jelenkezzen az a villany-szerelő felesége, vagy bárki, ki tud róla, aki

Rudi (Öcsike)

nevű, 12 hónapos kisfiával a gettóból a felszabadulás után magával vitte. A fiúcska most 2½ éves, egyik füle mögött még vágyás volt.

egymagában való. Jelentősége jelentése és felelőssége önmagán tulmutat.

Az ujkor hajnali óráiban a homok alól régi szobrokat emelt ki az ásó. Régi korok bája, összkhangja, nemes egyszerűsége, tlerüje sugárzott a márványdarabokból. Sa magára ébredő ember lelkében eljött a Renaissance órája. Régi cel-lák poros polcairól ódon kéz-iratok kerültek elő. Egy már-már elfeledett kor szépsége, embersége, méltósága, szabadsága ragyogott a lapokról. És megindult a figyelmező szel-

lemekben a humanizmus nagyszerű áramlata.

A bányász mélyen ás a föld rejtett telereiben. A felszínre hozott kőszén valaha őserdő volt. S ami ma gépeinket hajtja és szobánkba kedves hőt sugároz: régi korok napfénye az.

Mind e hasonlat egyet példáz: életünk bonyolult kapcsolatait azzal, ami volt és azzal, ami lesz. Nem vagyunk egyedül: a múltak láncolata folytatódik, a jövő láncolata ered bennünk. Szavunkban, mozdulatunkban, szóképeinkbe évezredek öröksége mozdul és így válunk magunk is örökhatagokká. Az életed nem a tiéd, nem csak a tiéd, lánc-

szeme vagy évezredeknek, de talán évezredekre irányt szabhat, te hogy állod meg egy nehéz pillanat próbáját.

Aki felismeri: az élet feladat, az megtalálta az utat a tépett lelket újjáteremtő Istenhez.

Akarnunk kell, hogy újjászüléssék hitben és reménységben a lelkünk! Tépett és megszenyvezett lelkünk Isten kegyelmével és a magunk akaratával hadd teremődjék újjá. Közeledik Souvauusz, a tízparancsolt ünnep. A tízparancsolt első igéjé arra tanít: az Ur, a rabszolgaságot összezuzó, a rabszolgaság házából kivizező Isten legyen a te Istened.

A kinyilatkoztatás ünnepe

Irta: dr. Katona József rabbi

Szíván havának hatodik és hetedik napján ünnepeljük a „hetek ünnepét“, amely a hét hétig tartó ómerszámlálás után, az ötvenedik nappal köszönt be hozzánk. „Zsengék napjának“ is nevezzük, mert ekkor nyert besejezést a Szentírás hagyománya szerint az aratás és ezért az új buzatermésből ilyenkor két kenyér áldozatát mutatjuk be őseink. Történelmi jelentősége ennek az ünnepnek, hogy ez a Tóra-adás időpontja — a kinyilatkoztatás ünnepe. „Tóránk adásának ünnepe“ — diszho öltöztetjük templomainkat: zöldelő lombkoszorúk és fohér rózsafüzérek emlékeztetnek a Tóra születésének nagy napjára, amelyen a szent csoda történt.

*

... Ezüst köd száll fel a Szináj-hegy ormáról — tűzvörös káprázat reszket a légben: harsnazugás és mennydörgés hangzik a hegyről s királyi díszében fenséges az ébredő erkölcsi világ is. Opálozó füstfátyolba burkolózott a hegyoroin, mert leszállt oda az Örökkévaló Isten.

S elérkezett a harmadik nap: egy kis nép megtisztult s megérett arra, hogy az örök erkölcsi alapjait Isten kezéből átvegyje. Miután a világ összes népei, hatalmasok és nagyok, egymás után visszautasították a Tanít, amelyet Isten nekik felajánlott — egyedül a kicsinyke Izrael vállalta a Tórárt. Így lett a „kinyilatkoztatás népe“ s a szináj-i szövetség Izrael örök hitvallását pecsételte meg:

Szinájnál „megszentelt nép“ élete kezdődött s a „papok birodalmának“ történelme kiteljesedett.

Igy Izrael két olyan kötél-lával ajándékozta meg az emberséget: mindegyik idők minden emberét, amelyeknek ragyogó belüli a végtelen idők az örökkévalóság nemes palinájával vonták be. Mert a kinyilatkoztatás nem kizárólagos tulajdona Izraelnek: azért történt a sivatagban, mivel az egyetlen népnek sem saját birtoka. A világ összes népei meghallomák akkor a Tíz Parancsolatot a mindenség nagy csendjében s egyformán megértette minden ember, mert mindenki nyelvén elhangzott.

*

A hitetlenség vadonába beleharsogott az első Ige: „Én vagyok az Örökkévaló, a te Istened“. Ime, az isteneszme, az egyistenhit tiszta eszméje: tudj meg, hogy feletted van az Örökkévaló kegyelme, tanulj meg hinni életed tartalmaiban, mert ő ottalmoz. Imádd az Istent, szenteld meg nevét: „Ne vedd az Örökkévalónak, a te Istenednek nevét álságra“. Isten a tökéletesség: „Ne legyenek neked idegen isteneid szímem előtt“. Törekezd őt megközelíteni: érezd katedben a sóvárgást az eszime előcsésért, igyekezz az életcél vágyával tökéletesedni.

„Tiszteld atyádat és anyádat“ — ma oly természetes, akkor oly csodálatosan megérett emberi eszme: a szülők szeretete, mely a testvé-

reket is egymáshoz kapcsolja, szeretet ember és ember között. „Ne ölj.“ „Ne légy házasságtörő.“ „Ne lopj.“ „Ne tégy felebarátid ellen hamis tanuságot.“ Ha a testvériség összekapcsol felebarátiddal, egyetértésben élj vele. Igazság nélkül pedig nincs egyetértés, ezért törekezd igazságosságra. „Ne kívánd, ami a felebarátodé.“ Csak akkor élhetsz szabadságban alkotó életet, ha nem kell félned embertársadtól s ő sem fél tőled, ezért tiszteld a jogot.

„Emlékezzél meg a szombat napjáról, hogy megszenteljed.“ Egy parancs, amely a hívő, szerető, igazságban és jogtisztelben élő embernek megadja a vallás malasztját. A hit pompás köntöst ölt a vallásosságban s ezen köntösön belül egész lelkivilágunk, teljes szellemiségünk számára van hely. A vallás a legszentebb szívtáplálék, a legemebribb magaslat, amely Istenhez vezet.

*

... Izrael történelmi tanuja lett annak a csodajelenetnek, amikor az égbolt ölelésével megérintette a földet, amikor Isten leszállt az emberséghez és átadta a kettős kötél-látt, mely az örök dicsőség szafir trónusából lett kivágyva s amelyen a Tíz Ige még a világt teremtetés előestéjén felragyogott. A szövetség pedig Isten nemcsak azokkal kötötte meg, akik ott állottak Szinájnál, hanem az utánuk következő generációkkal is, amelyek ma is hitvallóan állva hallgatják meg a templomokban a Tíz Parancs-

esolat ünnepélyes felolvasását. Eskü köti az utódokat mind-mind, mert ott a hegy-nél az eljövendő századok zsidó lelkei a történelmi Izráellel együtt hangoztatták és megfogadták: „Mindazt, amit az Örökkévaló mondott, meg tesszük és híven meghallgatjuk”.

*

... Isten akkor megkérdezte: kik lesznek a kezesek, mi lesz a biztosítéka annak, hogy megtartják a Tíz Parancsolatot. Izráel az öszi áldást hívta: az ősök érdeme legyen kezes. De Isten nem fogadta el a mulat biztosítékul. Akkor Izráel népe saját szenvedésteli életét, küzdelmes sorsát ajánlotta fel kezeségre. De az Örökkévaló a jelent sem találta elégnak. Utóljára a gyermekeket, az utódok boldogságát, a jövő reménységét ajánlotta fel Istennek kezesekül. Ezt az Örökkévaló elfogadta, mondván:

— Ugy legyen: a gyermekeitek, mindig az utódok legyenek kezesek; a zsidó jövő legyen záloga annak, hogy meg fogjátok tartani a Tíz Parancsolatot!...

Keressük két deportált fiunkat!

Hoffmann Emil

született 1923 Sopron,

Hoffmann Erich

született 1927 Sopron.

KISTARCSÁRÓL 1944 július 19-én BIRENAUBA vitték mindkettőt, ott a Kfiedungs-kammerban dolgoztak. 1944 október 28-án ORANIEN, BURGBA, onnan SACHSENHAUSENBA, onnan ORD-RUFBA (Führingja) kerültek. Kétségbeesett szülei könnyörögnek, aki tud róluik, értesítsen.

Minden költséget szívesen megfizetünk.

HOFFMANN Dévid, Budapest, VI., Paulai Ede-u. 67.

KERESEM FELESÉGENET,

Valatin Lászlóné

szül. Enderrmann Pirokáné, legutóbb Stuttgartban és Sereksopaszban, Törn mellett volt. Az oroszok által elhajtották Lauenburgba, majd innen tovább nyugatra, közben az oroszok felszabadították őket. Aki valaminek tudna róluik, értesítsen: Valatin László, Budapest, hírdőztetés: 12. szertartási postály.

Ünnepi gondolatok

Irtta: Korein Dezső

Es Mózes felszállt a magasba, ezt olvassuk a kinyilatkoztatás fenséges aklusa előtt. Felment, hogy átvegye az Örökkévalótól a Tízparancsolat kettős tábláját. „Ti látjátok; mit tettem Egyiptomban, hogy vittetek benneteket saszárnnyakon és elhoztalak hozzám” — mondá az Örökkévaló. S a nép lelkesedéssel mondta akkor: „Mindent, amit az Örökkévaló szült, megteszünk.”

Ezzel a prologussal vette kezdetét a grandiózus és örök életű történelmi tény. Évezredek óta minden vallásos zsidó férfi reggelenként a tofillin felvétele alkalmával a próféta idevonatkozó szavait idézi: „Es eljegyeztek téged örök időkre.” Ez tehát a mi kiváltságosságunk bibliai eredete és örök szentsége. A tűzben égő Sziináj hegyormáról hirdette ki a Teremtő azokat az erkölcsi törvényeket, amelyek a monoteizmus és emberszeretet örök igazságait tartalmazták. Ezekről sem az egyes ember, sem pedig az egyetemes emberiség nem térhet el büntellenül.

Mi zsidók, állami életünk elvesztése óta saját nemzeti politikát nem folytathatunk. Becsületesen és hűségesen beleilleszkedtünk a hennünket befogadó nemzetek törekvéseibe. Nekünk a diasporában csupán egy politikánk lehet, szent tanunk és azt védőgátként övező hagyományaink művelési politikája, amelyről a zsidórok azt hirdetik: „Az Örökkévaló tana tökéletes, felemeli a lelket.” Nem maradt részünkre más, mint szent tanunk és annak tiszteltreméltó kultusza. Ezt azonban mindenkor és minden körülmények között a legbelső-gesebb módon kell gyakorolnunk: az iskolában, a családban és künn az életben egyaránt. Erre int bennünket a Tízparancsolat magasztos ünnepe. A szinaji költőnk lángbelű és sokatmondó formában adják tudtunkra, hogyan kell igazi zsidóéletet élni, ha bibliai rendeltetésünket annak szellemében akarjuk az eleven életbe átültetni. A Tízparancsolat megfogadása mellett ne hiálkodjunk senki azzal, hogy ő önértékes zsidó, mert a valódi

zsidó önérték elfeltétele: nyit homlokokkal és áldozatkészséggel vallásos alapon éljük földi életünket.

Szomorú, hogy a civilizáció dacára is tombol a féltelen felekezeti és faji gyűlölet, aminek főcélpontja Izráel, a Tízparancsolat költőnk évezredek hordozója. Keservesen megzenvedtünk a magasztos küldetésért. Ha a történelem lapjait visszaforgatjuk, látjuk, hogy egy elismerő szót, egy emberi gesztust nem kaptunk. Az ókor, a középkor és az újkor bestialitásával nyilvánultak meg ellenünk, sorozatos embertelen üldözések válogatott formájában. Nekünk kellett ártatlanul szenvednünk a vad hordák kínzásaitól és keservesen fizetnünk azért az isteni küldetésért, hogy papi sereg és szent nép lettünk. Eddig azt hittük, hogy a civilizáció előtörése és kulturális fejlettsége lassanként utat tör felénk és végre eljön az ideje, amikor „telve lesz a föld Istenismerettel”. A legújabb események azonban a minden emberséget arculapító hitlerizmus, ennek ellenkezőjéről tanított meg bennünket. Évszázadokig nem fogja az emberiség jövétenni azt az igazságtalanságot, amit az ugynevezett huszadik század felvilágosodott korában ellenünk, a papi nép ellen, de rajtunk keresztül Isten ellen vétett. Így fizette vissza a nemzetek egyetemes Izráelnek azt a nagy ajándékot, amit a Tízparancsolat formájában a világ erkölcsi rendjének felépítésére hoztunk.

E szomorú resignációs gondolatok toltak toltunk alá a kinyilatkoztatás magasztos ünnepe alkalmával. A fájdalom érzése sokszor elnyomja az ünnepi emelkedettség fenségét és azzal a fohással sejezzük be gondolatainkat, hogy enéljük magasra a Tízparancsolat költőnk, hogy annak lángbetűt az egész világ olvassa és megértéssel magáévá tegye. Könyörögjünk a világ Teremtőjéhez, hogy üldözze ki Izráel elenségeiből a gonosz szellemet és eszméljenek végére rá a népek, hogy ők is Isten képmására lettek teremtve; akiknek éppen oly kötelességeik vannak az egyetemes emberi világrend fenntartására, mint Isten kiválasztott népének.

Amerikai orvos előadása a Zsidó Kórházban

Érdekes vendége volt a Zsidó Kórház Tudományos Egyesületének. Dr. Földes Gyula, aki ma Pensilvániában egyik legjobb ismert kórháznok, tartott beszámolót az orvostudomány háboru alatt fejlődéséről Amerikában. Mielőtt tudományos fejtegetéseibe belekezdett volna, a következőket mondotta:

— Az amerikai zsidóság és az egész amerikai közvélemény észinte segítőlegységét tolmácsolom. Minden erőnkkel azon leszünk, hogy a zsidóság méretetlen szenvedéseit, ha nem is felejtetni, de legalább az emlékezés fájdalommasságát egy kissé enyhíteni tudjuk. Mi tudjuk, hogy az európai zsidóság sokat szenvedett, de csak most látjuk, hogy a mi legnagyobb elkövetéseinket és meghaladja a valódság. Legyenek megnyugodva, mert mi észinte segíteni vágyással jövünk és fogunk is mindenben segíteni.

Ezután áttért tulajdonképpen előadására, melynek tárgya az újszülöttek általunk eddig halálalossnak tartott megbetegedéseinek gyógyítása, továbbá a streptomycin, penicillin és a többi, általunk eddig ismeretlen, vagy alig ismert, nagy horderejű felfedezések kellő értékelése. Az előadás után minden feltejt kérdésre készségesen és alapos tudományos felkészültséggel válaszolt.

Előadásából látható, ahogy ezt az elnök dr. Beneték igazgató-főorvos a helyszínen elhangzott köszönőszavaiban meg is mondotta, hogy mit jelent a tudomány szempontjából a szabadság és a zavartalan munka lehetősége. Amíg nálunk a fasiszta rendszer lelki ismeret nélküli tudósai odaadott magukat arra, hogy gázkamrákat és embermillsók megsemmisítésére alkalmas tudományt építsenek fel, addig a másoldoldalon a humánus, a szenvedések enyhítése és az életmentésének tudománya volt az egyetlen cél.

Az előadást végighallgató nagyszámú közönség soraitól ott láttuk dr. Fekete Sándort az Apponyi Poliklinika igazgató-főorvosát, dr. Temesvári Miklóst, a Weiss Alice kórház igazgató-főorvosát és orvosi karrát, dr. Nádor Henriket, a Szentretekórház főorvosát, dr. Földor Imrét, az Új Szent János kórház főorvosát, az Angyalokdi kórház teljes főorvosgárdáját.

Pályázat

Temetünk részére

gondnokot keresünk

Pályázatok, melyben kor, képesítés, valamint eddigi működés feltüntetendő, alulírott előjárósághoz június 15-ig nyújtandó bc. Mérnökök vagy technológiát végzett egyének elnyben.

Pestl Chevra Kadisa, VII., Erzsébet-körut 29.

Az égő zsinagóga

Irta: SÓS ENDRE

Nem lehet és nem szabad könnyelműen, kutyafutásban napirendre térni a makói zsinagóga elhamvadása felett. Az elpusztított makói zsinagóga lángjai vészjeleket keltettek a fiatal magyar demokrácia őrtornyai felé!

Ezeket a vészjeleket fel kell fogni és meg kell halványítani! És meg kell erősíteni a magyar demokráciát minden olyan ponton, ahol újabb fasiszta lámadás és újabb templomégetés veszélye fenyegethet!

Nem helyes felnagyolni a bajt, de ugyanolyan helytelen jelentéktelenné tenni és lekicsinyelve a veszedelmet — elmulasztani a szükséges intézkedéseket!

*

Mit jelentenek a makói lángok? Azt jelentik, hogy — ha öngyilkos lett is Hitler, az Elsőszámú Fenevad, ha a müncheni nemzetközi törvényszék előtt állanak is kúntársai, ha agyonlőtték is Quislinget és Lavalt, ha akasztófára került is Szálasi, Bakj és Endre László — Európa bizonyos vidékein még mindig pusztít a néplélekben a fasiszmus pestisé!

Nagyon szomorú — de szembe kell nézni vele! — hogy Magyarország és Szlovákia egyes tájainak lakosága nehezen tud megszabadulni huszonöt esztendő szörnyű lelki méltóságától és lelki ragályától!

*

Kétségtelen, hogy a fasiszta félelmetes jelenségének tekintendő az újabb lábrakapott vérvád is, amelyet főképp nyilasok és büntetlenül maradt levante-oktatók terjesztenek.

Nem mi állapítjuk meg mindezeket, hanem a Szabad Nép, a Magyar Kommunista Párt napilapja, amely vasárnapi számában a vérvadás rémhírterjesztés több esetével foglalkozik.

Csanádpalotán az utolsó időben azt híresztelték, hogy a község zsidó orvosa még reggel oltja be a gyermekeket.

Debrecenben az a hír járta, hogy egy zsidó bőrkereskedő pincéjében levágott gyermekfejet láttak.

Tiszaladányon azt terjesztették, hogy valaki kolbász-

evés közben gyermekkörmöt talált. E hír főterjesztője nem is olyan régen nyilas párttag volt.

Mezőkovácsházán arról regélt egy fasiszta házaspár, hogy a zsidók titkos pincékbe csalják a gyermekeket, ahol meggyilkolják őket. A helybéli tanítónő, akinek férje levante-oktató volt és népellenes cselekedetek egész sorát követte el, azt mondta a gyermekeknek, hogy kerüljék el a zsidókat, mert azok levágják a fejüket.

Ugyanesek a Szabad Nép hasábjain olvashattunk a szlovákiai vérvád-meséről, arról az eltűnt pozsonyi diákról, akiről azt állították, hogy a zsidók meggyilkolták, de akiről — mikor már egy csomó zsidót félholtra vertek — kiderült, hogy hajszála sem görbült meg.

*

A makói templomégetéshez vezető vérvadás légkörbe két-féle módon is be kell nyulni: rendőri és felvilágosítási eszközökkel!

Réméljük, hogy a rendőri és nyomában a bírói eljárás a törvény teljes szigorával érvényesül majd minden olyan esetben, amikor a fasiszma szellemi ragályának terjesztőiről lesz szó!

A kunmadarasi eset kapcsán megállapíthatjuk, hogy a kormány teljesítette kötelességét. A bűnösök legtöbbször kézzekerült és a legelvetemedettebbek fölött a statáriális bíróság mond ítéletet.

A felvilágosítás azonban még nem kezdődött meg!

*

Magyarországon külön tájékoztatásügyi minisztérium is működik. Ugy véljük, hogy ez a minisztérium vállalhatná a vérvadás és más hasonló fasiszta lelki és szellemi méltóságos eseteiben a népfelvilágosítás feladatát.

A tájékoztatásügyi minisztérium élén egy ismert publicista áll. Munkatársai sorában is sok-sok kitűnő újságíró található. Ez az újságírógárda, amely állami apparátussal és állami háttérrel rendelkezik, indíton küzdelmet a csanádpalotai, debreceni, tiszaladányi, mezőkovácsházai és makói népbuhtás és fasiszma butaság ellen!

Miért nem küldik a feltűnő zsidó vidékekre a röpiratók tizezreit?

Miért nem kapcsolják be a

szóbeli felvilágosítás munkájába az iskolán kívüli népművelés szerveit?

Nem lehet és nem szabad sokáig gondolkodni! Nem habra megy a játék!

*

Külön szerepet kellene vállalni a fasiszta színezetű antiszemitizmus leküzdése terén az egyházaknak.

Nagyon szép, ha a keresztény és keresztényen felekezetek főpapjai nemeshangzásu nyilatkozatokat tesznek zsidó testületek ülésein, vagy a Társadalmi Meghívás Tanácsában. De elsősorban mégiscsak a saját hitüket kellene meggyőzniük és nem a zsidókat, akik amugysem antiszemiták!

Miért nem rendel el a hercegprímás, hogy valamelyik vasárnapon a neoantiszemitizmus és a vérvád-mesék ellen prédikáljanak az összes katolikus templomokban?

Miért nem ad ki a magyar katolicizmus egyházi feje a neoantiszemitizmust és a vérvád-rágalmakat élesen megbélyegző főpásztori körlevelet?

Miért nem szólalnak meg a templomi szószékekről ilyen irányban a református és evangélikus lelki pásztorok?

Miért? Miért? Miért? Ezeket a „miért?”-eken emberfelek mulhatnak!

*

Eötvös Károly azt írta a tiszaszlári vérvádról szóló grandiózus műve címlapjára: *A nagy per, mely ezer éve folyik s még sincs vége.*

Igaza volt! Még sincs vége! A fajrület ördögi szellemisége lejtőre vitte Európát és majdnem tönkretette Magyarországot. De vannak, sajnos, olyanok, akiket úgy megméltelyeztet az a szellemiség, hogy nem tudják tőle megvédeni és egy ország tragédiáját. Ezek az emberek ma is arra a muzsikára táncolnak, amelyet a vérvád-terjesztők ördögimborái hegedülnek.

Őket nem érdekli, hogy — mit hoz a vérvadás jövőre?

Őket nem izgatja, hogy — végleg koporsóba kerül-e a meggyötört ország?

*

És mégis mozog a föld!

És mégis hisszük, hogy lesznek új Eötvös Károlyok! Hiszük, hogy a makói zsinagóga lángjainak a vészjelet azok a magyarok is meghallják, akik eddig — a veszedelem lekicsinylése következtében — távolmaradtak a becsületos segítők seregéből!

Munkaszolgálatosok hozzátartozói figyelmebe!

Braun Tibor (kb. 31 éves),
Jäger László (kb. 26 éves),
Bodó István (kb. 24 éves)

lakatos,

Kádár Imre (kb. 35 éves),
Budapest, Népszínház-u., volt munkaszolgálatosok hozzátartozói jelentkezzenek a Zsidó Világkongresszus és Jewish Agency for Palestina Magyarországi Képviseletének Statisztikai és Tudakozó Hivatalánál (Bpest, V., Wekerle Sándor-u. 7. II.), ahol hozzátartozójukkal kapcsolatban közelebbi felvilágosítást kaphatnak.

A Pesti Izr. Hitközség fiugimnázium érettségizett diákjainak bucsuja

Meleghangulatú, az ősi tradíciók szellemében tartott istentisztelet keretében bucsuztak intézeti templomukban iskolájuktól, a tantestülettől és diáktársaitól a Pesti Izr. Hitközség fiugimnáziumának ez évi érettségiző tanulói június 1-én.

A szokásos szombati teljesszövegű istentisztelet minden ténykedését az érettségiző tanulók látták el az előimádkozótól a tóraolvasókig. A teljesszövegű istentisztelet keretében bucsuzó diákok minden tekintetben megállták helyüket és a gimnáziumi tanári kara büszkeséggel állapíthatta meg, hogy a távozó növendékek teljes értékű zsidó tudással és vallásismerettel lépnek ki a zsidó közösségi életbe.

Dénes Béla dr. málysgóssan szomorodott szívvel jelenti, hogy szeretett édesanyja,

őzv.

Springer Dénesné

1. évi június 1-én tragikus baleset áldozata lett.

Gyászolja menyec, Dénesné Gottlieb Margit, unokahuga, Müller Annus; sógorai és sógorai, unokatestvérei és mindazok, akik jószívűen áldották és szerették.

Jun. 7-én, d. u. 8 órakor temetjük férje mellé, egy sírba egyetlen leánygyermekével, kit a nyilasok a Maros utcai kórházban gyilkoltak le.

Édesanyánk, emelked örökre velünk lesz. Nyugodj békében Erzsikevel, akinek pusztulása óta úgy sem tudtál igazán élni.

Részvételátalások mellékesét kérjük.

Művészti síremlékek. Eichbaum Mór és Flárid, V., Rudolf-tér 3. (Margithidnál).

A semleges országokba került

elrabolt zsidó javak visszaadását helyezték kilátásba Washingtonban

A *Renaissance*, a franciaországi zsidó ellenállási mozgalom lapja, washingtoni tudósítást közöl azokról a lépésekről, amelyeket az *Amerikai Zsidóság Konferenciája* tett a külügyi hivatalban a semleges országokba került elrabolt zsidó javak visszaadásának elősegítése tárgyában.

M. J. Kenneth *Galbraith*, a külügyi hivatal osztályfőnöke, kijelentette az Amerikai Zsidók Konferenciájának küldöttsége előtt, hogy az Egyesült Államok jogosnak tartják a zsidók kívánságát és odahatnak majd, hogy a semleges államokba hurcolt zsidó javak visszakérüljenek jogos tulajdonosaikhoz, ha pedig ilyenek nem lennének élben, akkor a zsidók életének újraképzésére fordítottassanak. Az Egyesült Államok külügyi hivatalának osztályfőnöke kijelentette, hogy — tudomása szerint — Nagybritannia is osztja az Egyesült Államok álláspontját.

A párisi lap által közölt hírek azokra a különböző fajta értékekre és vagyontárgyakra vonatkoznak, amelyeket a németek a különböző európai országokban a zsidóktól elraboltak és azután Svájcban vagy Portugáliában — valutaszerezés céljából — áruba bocsátottak. Ezeknek az értékeknek és vagyontárgyaknak a megszerzői nem hivatkozhatnak arra, hogy a jóhiszemű szerzők közé tartoznak, mert a semleges országokban lévő német emigrációs körök a baloldali lapok hasábjain állandóan figyelmeztették a közvéleményt, hogy rabolt holmiktól van szó.

Gyásznépely Nyíregyházán

Nyíregyházáról jelentik: Lőlekelmelő és megható gyásznépelyt rendezett Nyíregyháza város zsidósága a gettóban és deportálásban elpusztult nyíregyházi és szabóczi zsidóság emlékére. Az ünnepély május 26-án már a kora reggeli órákban kezdődött, amikor is a hírhedt nyíregyházi gyűjtőtáborban agyonvert 13 zsidó holttestét exhumálták, hogy örök nyugalom helyükre: a nyíregyházi zsidó temetőbe szállítsák. A Nyíregyházáról három autón hozott holttesteket a város zsidósága fogadta a város szélére és hatalmas menetben kísért a temetőbe. A temetői gyászszertartás során *Duschinszky Jenő* tábori lelkész, százados és *dr. Eisenberger Béla* pesti rabbi tartottak szívbemerkelő gyászbeszédet, amelyeket a több mint ezerfőnyi gyászoló tömeg állandóan fel-feltörő hangos zokogása kísért.

Délután 5 órakor gyásznépely volt a vandál németek által felrobbantott, országoshírién szép statusquo templom üszkös falai között. Az ünnepségen megjelent a helyőrség parancsnoka, a vármegye alispánja, a város polgármestere, a

Ezer és ezer nagyjértékű festményt, ékszereket és szőnyeget egész tömegét adták el a németek — különböző aukciók keretében — Svájcban, pedig nyílt titok volt, hogy ezek a képek, aranytárgyak és szőnyegek jogtalanul, rabolt holmikként kerültek a német állam „tulajdonába”. Tejesen máltányos tehát az a kívánság — amelyet a fentiek szerint az Egyesült Államok és Nagybritannia is magukévá tettek —, hogy ezek a semleges országokba került és rosszhiszeműen szerzett zsidó értékek visszakérüljenek azokhoz, akikről erőszakkal elvették a német rablók.

rendőrség és egyéb intézmények képviselői. A gyásznépelyen *Sipos Miklós* lakószéki elnök megnyitja után ugyancsak *Duschinszky Jenő* lelkész, százados és *dr. Eisenberger Béla* rabbi tartottak emlékbeszédet. A nyíregyházi zsidóság képviselőiben *Bleich Lajos* és *Blau Jenő*, a Chevra Kadisa elnöke szólaltak fel a beszédük nyomán feléledtek a nyíregyházi gettó horzalmái és szenvedései. A nyíregyházi zsidóság gyásznapja nemcsak elkeseredett tiltakozás volt a bűnös múlt ellen, de egyúttal hatalmas dokumentációja a megújhozott zsidó élet alapjainak: az összeforrott zsidó testvériségnek és egységnek.

KI TUD

Hajnal Lászlóról

szül. 1923 Bpsten. 1945 január 7-én a gettóból kiszökött, 8-án oda vissza akart térni. Aká bármit tud sorsáról, magas jutalom ellenében értesítse szüleit: Hajnal Márton, Esztrács-köz 8.

BERGEN-BELZENIEK!

Ki tud Berzenéről,

Kupferstein Péterné

szül. GROSZ BLANKARÓL? Felszabadulás után még látnák őt. Aki tud róla, értesítsen: Kupferstein Péter, Újtelepérté,

Külföldről keresik

A HIAS HEBREW SHELTERING AND IMMIGRANT AID SOCIETY budapesti hivatalánál keresik az alábbiakat. Nevezettek jelentkezzenek, vagy bárki, aki tud róluk, jelentkezzen akár személyesen, akár írásban a HIAS hivatalában, V. Géza-u. 3. száma alatt, hétfő, szerda, péntek délelőtt 9—2 óra között.

- A. 34371/838. Hirschler Irén, Klebelsberg-u. 25. Keresi: I. Robey, Ausztrália.
- A. 7234. Melzlik Regina, Honvéd-utca 49. Keresi: Melzlik Malvina és Ignác, USA.
- A. 33259/632. dr. Richter Armin, Alkotmány-u. 10. Keresi: Richter, USA.
- A. 34371/873. Blumenkranz Leopoldina, Gr. Klebelsberg-utca 15. Keresi: Elias Killy, Sofia.
- A. 34862/911. Gottesmanné Braun Irma, Anker-köz 2. Keresi: György Magda, Róma.
- A. 32605/636. Gárdos Olga, Gr. Klebelsberg-u. 5. Keresi: Lili Strauss, N. Y.
- A. 34924/921. Kauders Fritz, Géza-u. 1. Keresi: Max Kauders, Shanghai.
- A. 9629/841. Diamant Andorné, Peterdy-u. 12. Keresi: Zwi Diamant, Tel-Aviv.
- A. 32850/72. Neulinger Mártonné, Péterffy Sándor-u. 41. Keresi: Neulinger Avram, Palesztina.
- A. 32718/709. Sagár Piroka, Dembinszky-u. 43. Keresi: Emma Bergfeld, Tel-Aviv.
- A. 33337/645. Ungár Irma, Péterffy Sándor-u. 24. Keresi: Tibor Ungár, N. Y.
- A. 33268/633. dr. Rosenberg Mária, Garai-u. 3. Keresi: Hona Fehér, N. Y.
- A. 32618/607. Gultmann Fülöp, Aréna-ut 18. Keresi: Keller Rose, USA.
- A. 15631/712. Gescheit Róza, Aréna-ut 27. Keresi: Daniel Löwenstein, Tel-Aviv.
- A. 34699/886. Spliz Béla, Elemér-u. 33. Keresi: Herskovits Frida, USA.
- A. 31874/503. Rosenberg Hanna, Damjanich-u. 18. II. udvar. Keresi: Riza Gyenes, Cleveland.
- A. 34271/818. Fekete Béla, Damjanich-u. 26/a. Keresi: Mehr Frank, Detroit.
- A. 32466/595. Burger Henrik, Damjanich-u. 33. Keresi: Berger Anette, Los Angeles.
- A. 13047/819. Lelker Mayer, Damjanich-u. 47. Keresi: Chajem Ginsberg, USA.
- A. 33149/622. Langfelder Róza, Aréna-ut 82. Keresi: J. Max Lauer, USA.
- A. 34605/868. Mandel Jakob, Dósa György-ut 80. Keresi: Carlos Iljac Dub, Caracas.
- A. 33665/772. Mayer Dezső, Dembinszky-u. 4. Keresi: Schwarcz György, Buenos Aires.
- A. 34460/850. Brenner Lajos, Nefelejts-u. 27—29. Keresi: Rachel Henker, Haifa.
- A. 34688/885. Szilágyi Miksa, Szent István-tér 6. Keresi: Norman Steiner, USA.
- A. 32501/596. Bruck László, József Attila-u. 16. Keresi: R. P. Tarán, USA.
- A. 34625/879. Senyi Imre, Tükör-u. 2. Keresi: Schwarcz Teodor, N. Y.
- A. 33606/766. Ungár József, Hársfa-u. 40. Keresi: Mannheimer M. Nice.
- A. 30066/13. Krausz Jenő, Wesselényi-u. 3. Keresi: Leitner család, Pardes-Chana.
- A. 30126/217. Steppinger Klára, Mas, István, József, Holló-u. 2. Keresi: Steppinger Károly, Helén, 59. Rue de France, Nice.
- A. 30515/295. Blau Janka és Magda, Murányi-u. 57. Keresi: Elisheva Szépházy, Tel-Aviv, Dizengoff 95.
- A. 30516/295. Barta József, V. Visegrádi-u. 26. Keresi: Elisheva Szépházy, Tel-Aviv, Dizengoff 95.
- A. 30541/297. Dr. Demény Sándor, c/o. Cloth & Carpet Factory A. G., Nádor-u. 18. Keresi: William Relle, Ramat Gan House Flek Arlosoroff Str.
- A. 30549/293. Krausz Lajos, Péterffy-u. 5. (esetleg Peterdy-utca). Keresi: Victor Kozma, Haifa, Massade 12.
- A. 30559/290. Rosenberg Kornélia, Pozsonyi-ut 32. Keresi: Arthur Jurescu, c/o. Rabino-vici Petach Tikvah Chovev Zion 34.
- A. 30571/300. Vas Borcsa, István-ut 41. Keresi: Chalm Kalmán, Kibbutz Dan, Post Rosh Pina.
- A. 30586/302. Gyenes Pál, Thurzó-u. 21. Keresi: Helen Tarnay, Tel-Aviv, Hotel Karpin, Hayerkon 58.
- A. 30623/318. Dr. Weiser Pál, Wesselényi-u. 84, vagy 86, vagy Izabella-u. 8. Keresi: Bondy Neily, Rue Reaumur, Paris 30.
- A. 30631/320. Gál Jozefina, Garai-u. 32. Keresi: Schmidt Antonio, Mario Ivo de Souza címén, Rua Conde de Bonfim 41. Rio de Janeiro.
- A. 30632/320. Kohn — Hauptmann — Éva? Budapest, Garay-u. 32. Keresi: Schmidt Antonio, Mario Ivo de Souza címén, Rua Conde de Bonfim 41. Rio de Janeiro.
- A. 30633/320. Wechsler Klára, Pozsonyi-ut 46. Keresi: Wechsler Paolo, Caixa Postal 4030, Rio de Janeiro.
- A. 30634/320. Müller Emánuel-né, Tátra-u. 23. Keresi: Wechsler Paolo, Caixa Postal 4030, Rio de Janeiro.
- A. 30644/323. Holzweber Giza, Margot, VII., Csányi-u. 21. f. 7. Keresi: Baum Benjamin, Montevideo, Coronel Alegre 1284. apt. 10.
- A. 30655/326. Singer László, V. Sas-utca. Keresi: Lelker Laura, Paris 18 e. 1, Rue Marcadet.

Parasztság és zsidóság

Irta: Gervai Sándor

Ebben a naptári évben tízenkét vércs és vértelen pogrom volt Magyarországon. A kilengések legnagyobb részben falvakban, községekben, kisvárosokban robbantak ki s az egyének és tömegek, akik yrttek, raboltak és gyilkoltak, elonyészó kivételől eltekintve, a parasztság sorából kerültek ki. Ez rendkívül szomorú tény, de helytelen lenne letagadni, vagy szépíteni: ellenkezőleg, szembe kell nézni a valósággal és meg kell ismerni azokat az okokat, amelyek ezt a végzetes változást a magyar parasztság lelkében és gondolkodásában előidézték.

Emlékezzünk csak vissza: 1942-ben, amikor a látszólagos német győzelme halála alatt a zsidók elleni izgatás megdöbbentően hatalmas méreteket öltött, a magyar társadalom magatartását vizsgálva, hivatalos és nem hivatalos zsidó körökben egyaránt gyakran lehetett hallani ezt a kijelentést: le a kalappal a magyar parasztlól, mert ha ilyen féktelen izgatás és lelkiismeretlen uszítás után, amellyel Imrédyék, a nyilasok és a mindenkori kormány-sajtó elárasztják, nem ragad vasvillát, kaszát, kapát és nem veri agyon a legelső zsidót, akivel találkozik, ez annak a bizonyítéka, hogy a magyar parasztl mértéktartása, józan-sága és embersége ellenül minden kísértésnek. Abban az időben, amikor a középeurópai helyzet ezt lehetővé tette és a kormány céljainak megfelelt volna, ha a tömeg a vidéken zsidóellenes zavargásokat és pogromot rendez, mert ez látszatra igazolta volna zsidóellenes politikájuk jogosultságát, csodálatosképpen egyetlen egyszer sem történtek kilengések.

Ez a felfogás, amint azt a megöltétek események most bizonyítják, részben elhamarkodott volt, részben pedig reális képet festett a magyar parasztról, aki nem jobb és nem rosszabb a világ bármely más parasztljánál, csak — a különleges hazai viszonyok miatt — műveletlenebb, mint a dán, vagy a francia parasztl.

A magyar parasztl zsidóság-szemléletének alapja sem volt soha valamely fenséges erázmusi gondolat, de annál döntőbben befolyásolta magatartását a zsidókkal szemben az a társadalmi szemlélet, amellyel ő a környezetét, szűkebb világát nézte. Ez a

szemlélet globális volt, vagyis: tudomásul vette azt a világot, amelybe beleszületett, amely nem volt a földre-szállt paradicsom és sok öröme sem telt benne, de ő elfogadta, mint az Istent és a Napot az égen, az erdőt, folyókat, jegyzőt, csendört, kishírt, papot, éjjeliört — és zsidót a maga falujában. Nem üres fecsegés volt az, amikor Mikszáth Kálmán egyik elbeszélésében megírta, hogy a hábaszékli parasztl zsidót hozattak azzal a megokolással, hogy zsidó nélkül nem község a község. Elismerték és jóváhagyták a zsidó létezésének és működésének a jogosultságát a maguk kis világában.

Szerették-e a zsidókat? Mondjuk meg őszintén: de-hogy szerették. De, — ahogy ugyancsak Mikszáth Kálmán állapította meg, — nem gyűlölték a zsidókat a „kellétnél jobban”. Ilyen értelemben a magyar parasztl egészen a legutóbbi évekig nem is volt antiszemita.

A magyar parasztl globális szemlélete azonban a háború, a forradalom, ellenforradalom, a fasizmus és demokrácia nyomában megváltozott. Többé nem fogadja el a világot úgy, ahogy van. Most már a saját előnyére akarja megváltoztatni s nem tartja többé megdönthetetlen földi hatalmaknak a földesurat és a jegyzőt sem. A zsidókkal kapcsolatban pedig szintén lényegesen megváltoztatta álláspontját. Régen azt tapasztalta, hogy a keresztény társadalom, bár nem egyenjogosította a zsidókat teljesen és lökéletesen, de elemi emberi jogait tisztelőben tartotta. Az utóbbi években azonban saját két szemével látta, hogy zsidókat, akik az első világháborúban magas tiszti rangot és kitüntetésekkel kaptak, rang nélkül „oktatók”, egyenruhába bújított keretlegények büntetlenül megalázhattak, sőt felsőbb körök helyeslése mellett meg is ölhettek. Hogy a zsidó orvost, aki őt gyógyította, egyik napról a másikra marhakocsiha tuszkolták s az általa irigyeit, gyűlölt és bálványozott urak ezt kaján örömmel nézik. Hogy az újságok minden rossz-szat írnak a zsidókról, hogy a „Hangya” vezetői azt hirdetik: meg kell szüntetni a zsidó boltokat, mert nincs szükség rájuk. A magyar parasztl,

aki mindezt látta és hallotta, előbb-utóbb meggyőződött arról, hogy ez a különös „urihuncutság” a végén, rablott jószágok alakjában, neki is hoz valamit a konyhára s akkor ő is, az örök elnyomott, az örök elnyomók oldalára állott.

Ami az utóbbi hónapokban történt a magyar parasztl körül, az nem más, mint kísérlet arra, hogy az antiszemita-reakció körök visszaállítsák a parasztl globális szemléletét, de most már — zsidók nélkül. Vagyis visszaadni a földet a régi urak kezébe, visszahelyezni a nyilas jegyzőt és fasizta leventeoktató-tanítót az állásába, de ki kell kergetni a zsidót a faluból, ahol nincs többé helye s ha nem megy szépszerővel, akkor itél fölötte a nép. S a nép itél! — Özd, Kunmada-

ras, Pécs, Celldömölk, Szegvár, Hajdúhadház, Makó, Tiszaladány, Karcag, Mezökövesház, Sajószentpéter, Eger a színhelyei a „népítéleteknek”.

Tiborc léprement, hűtlen lett haladó, forradalmi eszméihez: Petőfi igéi helyett Göbbels és Alfréd Rosenberg jelszavait követi. Olyan hazug, ostoba és gonosz koholmányoknak hisz, mint a vérvád meséje, amelyet már a középkorban a pápák is megcáfoltak.

Pogrom és vörvúd a társadalomban! Marx, Engels, Lenin és Sztalin művei a könyvtárak kirakataiban!... Vajjon ez a két különböző világ megmaradhat-e sokáig egymás mellett? Hiszük, hogy nem, mert haladó társadalom reakciós eszméken nem épülhet fel.

Románia zsidóságá sikerrel harcol jogaiért

Irta: dr. Neumann György

ÖSEREDETI ZSIDÓSÁG

A szomszédos Románia ma Európának legnagyobb zsidó centruma. Romániában csak a keleti országrészek (Bessarábia) zsidóságát deportálták, míg az ország többi részében a zsidóság elonyészó kis veszteségekkel vészeltte át a hosszú német megszállást. Aradon, Temesvárott vagy Dukacsiben — általában Délerdélyben és az Okiráltságban (Regát) — ma is inkább zsidó házközösgöket találunk, az ottani zsidóság sem számban meg nem fogyatkozott, sem anyagiakban nem érték kiheverhetetlen csapások. Ennek a következménye, hogy a vallás terén is a régi élet folyik változatlanul tovább. Temesvár zsidó utcájában pöttyönyi kis gyermekek lobogó „pajeszokkal” futkároznak és zamaos jiddis nyelven veszednek egymással. Régi értelemben vett zsidóság keleti zsidó tömegek Európában ma már csak Romániában található.

AKIK NEM VOLTAK ILYEN SZERENCSESEK

Északerdély (Kolozsvár, Nagyvárad) zsidóságá azonban sokkal kevésbé volt szerencsés. A bécsi döntés után magyar aralom alá került Északerdély zsidóságát 1941 májusában a legkimélelenebb módon deportálták és ma ép olyan szomorú képet nyújt zsidó szempontból Kolozsvár vagy Nagyvárad, mint Magyarországnak depor-

tálássújtotta vidéki városai. A statisztika szerint átlag csak minden hatodik zsidó tért vissza Északerdélybe, de vannak olyan városok is, ahol a régi lélekszámnak csak 10 százaléka maradt életben...

A ZSIDÓSÁG MINT KÜLÖN NÉPCSOPORT

A hazatért északerdélyi maradék zsidóság népközösgökben szervezkedett. A népközösgöknek tagja minden zsidó — vallási Áryyatatra, világnézetre, sőt felekezetre való tekintet nélkül (tehát kitérték is). Mivelhogy Románia nemzetiségi állam, mivel továbbá jelentős népi-zsidó (jiddis anyanyelvű) tömegek élnek az országban — nem volt semmi akadályá annak, hogy a zsidóság külön népcsoportnak deklarálja magát és népközösgökbe szerveződve, harcoljon jogaiért.

BALOLDALI VEZETŐSÉG

E népközösgök tehát egészen átfogó, széles alapokon szervezik meg a zsidóságot. A zsidóságnak ezt a demokratikus, népi szervezkedését a román demokrácia nagyon szívesen látja, főként azért, mert a népközösgök vezetését régi harcos baloldali demokraták vették kezükbe. A népközösgök tekintélyét mutatja, hogy az egyes városok közigazgatási tanácsaiban a népközösgök képviselői is részt vesznek. Az erdélyi zsidóság legismert-

Több vezető alakja, Kohn Hillel dr., aki demokratikus tevékenysége miatt négy esztendő telt a jobboldali rendszer börtönében és ma óriási népszerűségnek örvend egész Romániában. Kohn Hillel politikai beszédeit ezrekre menő zsidó tömegek hallgatják végig Erdély városaiban. E beszédek nemcsak utat mutatnak a zsidóságnak, hanem az a különös érdekességük, hogy az erdélyi zsidóság vezetője beszámol ezeken a négyületeken azokról az eredményekről, amiket a román kormánynál a zsidóság érdekében kiharcolt.

DEMOKRATA KORMÁNY, REAKCIÓS TISZTVISELŐK

A Groza-kormány a népi-demokrácia uralmát jelenti Romániában és így a kormány a zsidóság ügye iránt a legteljesebb jóindulattal és megértéssel viselkedik. Az államapparátus azonban a régi, reakciós tisztviselőkkel van teli és ezek gyakran megmáskítják a kormány szándékát — a zsidóság hátrányára. A zsidóság felveszi a harcot ezek ellen a reakciós mesterkedések ellen és a demokratikus pártok támogatásával ki is harcolja jogaikat.

HARCOS ZSIDÓSÁG

A legtöbb hónapokban Erdély zsidóságát az úgynevezett Casbi-ügy (Ellenséges javakat gondnokolók hivatal) tartotta igazolomban. A haza nem tört zsidók javaira ez a hivatal akarta rátenni a kezét, természetesen jogtalanul és a fegyverszüneti szerződés egyes pontjainak humanis értelmezése alapján. A zsidóságnak hosszú harcok után sikerült jogait a legteljesebb mértékben biztosítani és a nagy hullámokat felvert Casbi-ügy a zsidóság megaláztatására zárult le.

A zsidóság Erdélyben népszerűségnek és megbecsültetésnek örvend a nem-zsidó lakosság körében. Ismerik, megértik a zsidóság nagy fájdalmát és tapintattal, együttérzéssel viselkednek iránta. Május hónapban Észak-Erdély minden városában gettómenüknapot tartottak. Kolozsváron négy-öt ezer főnyi zsidó tömeg vonult végig fegyverrel felszerelt sorokban a város főutáján gyászmenetben. Az összes üzletek zárva voltak. Zsidók és nem-zsidók egyaránt gyásznapot tartottak...

A ZSIDÓSÁG POLITIZÁL

Az erdélyi zsidóság sokkal intenzívebben vesz részt a politikai életben, mint a mi zsidóságunk. Nemcsak egyénenként, mint az egyes baloldali pártok tagjai, hanem a népközlőség, mint politikai szerv képviseli a zsidóság politikai akaratát. Má-

jus elsején a zsidóság a saját zászlaja alatt vonult fel és a felvonuláson résztvettek a zsidóság minden árnyalata, — asszimilációsok, agguda, cionisták stb.

AHOL KUNMADARAS NEM FORDULHAT ELŐ

A román zsidóságnak több sajtóorgánuma van Bukarestben, ugyszólván minden árnyalatnak külön lapja van, még jiddis nyelvű újság is megjelenik a román fővárosban. Legújában indította meg az erdélyi zsidóság magyar nyelvű harcos hetilapját, az „Egység”-et. Ez a cím kifejezi a romániai zsidóság politikai célkitűzéseit: egységbe kovácsolni a zsidóságot, minden rétegét a reakció ellen, a zsidóság demokratikus jogainak biztosításáért. E zsidó egység megerősítése terén máris szép eredményeket értek el. Ennek köszönhető, hogy Romániában, főként pedig Erdélyben nem volt Őzd és Kunmadaras. A romániai zsidóság hatalmat és erőt jelent, amellyel mindig számolni kell...

A miskolci Chevrakadisa felhívása

A miskolci téglagyárból 1944 június elején Miskolc és környékére oda összemörített 15 ezer lelket kitevő zsidóságot Auschwitzbe deportálták. Ezekből, sajnos, alig pár százan menekültek meg és jöttek vissza. A megmaradt miskolci zsidóság a miskolci temetőben fel akarja állítani a rettenetes tragédiának, az elgázoltított vagy ölte elégetett, a barbárok és fasiszta hóhérok által agyonvert, kivégzett és a rettenetes bánásmódban elpusztult ezreknek emlékművét és azon akarja az ismert neveket megörökíteni.

Mint hogy a miskolci maradvék zsidóság ezt az emlékművet a saját anyagi erejéből felállítani képtelen, azzal a kéréssel fordul a Miskolc és környékéről származó zsidósághoz, hogy adományaikkal ezt tegyék lehetővé.

Ezúton kéri tehát, hogy amennyiben hozzátartozójukat a miskolci gettóból deportálták — és eddig magukról csejték nem adtak — szíveskedjenek az ellúnt hozzátartozóik adatait és héber nevüket a miskolci Chevrá Kadisa felhívás közölni és adományaikkal lehetővé tenni, hogy az emlékművet és márványtáblákat felállíthassa, egyben a lerombolt temetőkerület rendezéséhez járuljon.

Gyenes Erzsébet Janka

(1907. Reményi Irén) zongoraművésznő a Kiskölkényről való el. Tavaly, jan. 12-án beszéltek vele Ravensbrückben. Azután állatlag ott körhúza került. Májusról bevezették a gyenesi szertű („Gyenes Janka”) Non-Brandenburgban volt. Aki tud róla, értesítse aggudát, hála a kész füvért: Beményi-Gyenes Irén újság-írótól, VII., Népszínház-utca 19.

Zsidó Világkongresszus és Jewish Agency for Palestine

Magyarországi Képviselete, Statisztikai és Tudakozó Hivatalának, (Budapest, V., Wekerle-Sándor-u. 7.) közlemények,

Az alant felsorolt személyek részére külföldről levél, vagy üzenet érkezett. Kérünk mindenkit, aki nevezettekről felvilágosítást adhat, közölje azt hivatalunkkal (V., Wekerle-Sándor-u. 7., Tel.: 186—009.) szombat és vasárnap kivételével, d. e. 9—1 óra között.

A címzett neve, külföldről megadott lakás címe, kereső:

Zawarnitzer Béla, P. E. 7/5. Keresi: S. Zawarni, Tel-Aviv. Kemény Lászlóné, Stella, Apollón, Budapest, Lehel-u. 3. v. Csillaghegy. P. Au. 1/e. 1. Keresi: C. E. Stevens, Sydney.

Deutsch Jenő, 1895, Nagykanizsa, Budapest, P. U. II/b. 10. Keresi: Mrs Arday, Cleveland.

Bergmann Hermann 38 é., Bersekardó. P. U. I/z. 16.

Fischer Dóra, 1881, Budapest, Theresienstadt. P. Sw. II/h. 1. Fischer Oszkár, 1872, Budapest, P. Sw. II/h. 2.

Krausz Frigyes, mézárós, Bp., Teleki-tér, bódó. B. Bu. I/k. 12.

Gerő Sándorné sz. Nesztel Ella és gyermekkel, Budapest, Király-u. 75. P. Ju. I/d. 44. Keresi: Dujanovic Dimitrije, Belgrad.

Némahé, Broglia Elza, 1880, Merán. P. O. II/g. 2. Keresi: dr. Valerio Broglia, Milánó.

Rottenberg-család, Ungvár, Radvanc, Ungpart-u. 42. P. M. 107/1—8. Keresi: Rottenberg József, Newyork.

Neumann Béla, 67 é., Rácalmás. T/48. Keresi: Neumann György, Tel-Aviv.

László Ernő, Budapest, Izabella-u. 73. T/25. Keresi: László Barbara, London.

Glass Zoltánné sz. Weinstein Éva, Budapest. P. E. 15/19. Keresi: Weinstein Emil, Reanana.

Koth Salamonné sz. Dirafeld Hona és 2 gyermekes Saál és Mojsé. P. E. 15/35. Koth Judá, Bne Brak.

Altmann Izák, 1902, Przemysl. P. E. 14/1. Altmann Symcha, Jerusalem.

Sztejnbock Szabina és szülei, Varsó, 1922, Budapest. P. E. 13/1. Keresi: Natan Stejnbock, Tel-Aviv.

Weisz Páros, Svédországból érkezett haza. P. Sd. V/r. 4. Keresi: Weisz, Tel-Aviv.

Sonnabend Emil, 1912, Budapest, P. E. 13/2. Natan Stejnbock, Tel-Aviv.

Zerman Juljus, 1925, Varsó, Lengyel Komité, Budapest. P. E. 13/3. Keresi: Luzie Heinrich, Tel-Aviv.

Dorombky Miklósné, Budapest. P. E. 12/0. Keresi: dr. Alexander Nobel, Tel-Aviv.

Efosa Előct, Budapest. P. E. 12/7. Erwin Zentner, Tel-Aviv.

Bartók Dénes és családja, Bp. P. Sd. V/f/1. Keresi: Szekulesz Ervin, Hälsinborg.

Dr. Hirsch Henrik, sz. 1895, Budapest. Budapest. P. Sd.

V/h/2. Keresi: Finkelstein Nelli, Svédország.

Weiszbrunn Béla, sz. 1907. Bp. P. Sd. V/f/2. Keresi: Weiszbrunn Ágnes, Svédország.

Neuged Sára, sz. 1904, Krakow, Budapest. P. Sd. V/e/7. Keresi: Beersilberberg, Svédország.

Schwarzné sz. Gara Erzsébet, 1912, Nagyöved. P. Sd. V/e/8. Keresi: Böhm Margit, Svédország.

Nagy Mátyás sz. 1914, Bpest, Budapest. P. Sd. V/e/20. Keresi: Mautner Tamás, Svédország.

Biltzné, Biermann Edit, sz. 1908, Budapest. Budapest. P. Sd. V/e/34. Keresi: Schick Éva, Svédország.

Pfeiffer Klára, sz. 1918. Budapest. P. Sd. V/e/38. Keresi: Somlyó Vera, Svédország.

Rollesek István, sz. 1921. Bonyhád. Budapest. P. Sd. V/e/40. Keresi: Somlyó Vera, Svédország.

Lazarovits Aranka. P. U. I/m/1. Keresi: Jack Heskins, New York.

Kleinné, Liebmann Rózsa, 53 é. Budapest, Nefelejts-u. P. U. I/i/10. Keresi: Amerikai Cionista szervezet.

Kleinné sz. Kiss Vilma, 47 é. Budapest, Dembinszky-u. P. U. I/i/12. Keresi: Amerikai Cionista szervezet.

Kleinné sz. Bleier Hona, 43 é. Budapest, Aréna-ut P. U. I/i/14. Keresi: Amerikai Cionista szervezet.

Kleinné sz. Mihok Irén, 39 é. Budapest, Bajnok-u. P. U. I/i/15. Keresi: Amerikai Cionista szervezet.

Berger János 39 é. Budapest, Bajcsy-Zsilinszky-ut 15. Keresi: Amerika Cionista szervezet.

Weisz Imre, 34 é. Budapest, Király-u. P. U. I/i/52. Keresi: Amerikai Cionista szervezet.

Goldstein Jenőné, 02300/V. 18. Auschpitz Gabriella, Philadelphia.

Dr. Abonyi Zoltán, 38 é. Budapest, Bajcsy-Zsilinszky-ut. P. U. I/i/33. Keresi: Amerikai Cionista szervezet.

Spira Lázár rabbi, sz. 1888, Budapest. Budapest. P. U. I/i/175. Keresi: Amerikai Cionista szervezet.

Fjafa Vilmos, 65 é. Nyitra. Budapest. P. U. I/h/1. Keresi: Dr. Bernhard Rosenbaum, Newyork.

Reinitz Gyula és családja, Polgárd. Budapest. P. U. I/c/13. Keresi: Mrs. Lina Schwarcz, Newyork.

Farkas Imre, 1902, Adony. P. Sa. I/g/1. Keresi: G. Klein, Délamerika.

Egy laikus levele bizonyos térítési szándékokról

Kedves Szerkesztő uram,

annak idején nagy érdeklődéssel nézegettem a plakátot, amely a zsidókat s a keresztyánokat nyolc előadás meghallgatására egybehívta. Sajnos, időm nem engedte meg, hogy elmenjek az előadásokra s így annál nagyobb volt az örömem, hogy most az előadásokat nyomtatásban is olvashattam. És meg kell mondjam, kedves Szerkesztő uram, valami mélységes szomorúság fogott el olvasás közben: hát még mindig csak itt tartunk? Még mindig nem jutottunk tovább? Mert igaz ugyan, hogy a nyolc előadás kiszűzött egyet és mászt, ha nem is a zsidók, de legalább a keresztyének felé. Azt, amit Bereczky Albert — ki különben is látszatra lelke volt a sorozatnak — nem kis bátorsággal hirdet: „Az ember soha nem születik keresztyénnek, hanem vagy zsidónak, vagy pogánynak.” Mi, zsidók, mindig is tudtuk ezt, mindig is állítottuk, hogy a zsidó nép és a zsidó vallás egyszerre született és épp ezért elválaszthatatlanok egymástól. A zsidó soha sem szabadulhat sem népiségétől, sem vallásától, a keresztyén vagy keresztyén ember ezzel szemben csak úgy vette föl vallását s ez annyit jelentett és annyit jelent, hogy épp úgy le is veheti, amint hogy ezt az elmúlt évek állati barbarizmusa is bizonyította. Mindenesetre végtelenül fontos, hogy keresztyén lelkipásztor állapítsa meg: „Az antiszemizmus vastörvényszerűséggel pogánnyá teszi az embert.”

Ugyanugy végtelenül érdekes és gondolatokat tisztázó előadás Kádár Imrő is, aki leszögezi, hogy „Átlag 300 évenként a pogányság mindig teljes zsidóirtásra készült s embefiléleg gyakran úgy látszott, hogy azt semmi megállítani nem fogja... Istennek azonban terve van a zsidósággal, tehát azt kirtani nem lehet!” Ennek az irtási váagnak ellensúlyozására sok mindent megkíséreltek maguk a zsidók is. Az egyik ilyen kísérlet az asszimiláció. Kádár Imre Jeremiás próféta szavaival idézi: „Amint szívetekben gondoltatok, hogy leszünk olyanok, mint a többi népek, az semmiképp nem lesz meg.” Majd így folytatja: „Különös, hogy miennél sikeresebbnek mutatkozt az asszimiláció; annál dühösebb antiszemizmus kezdő-

dött meg minden időben. Az áttérés tehát nem megoldás.” Ugyanugy nem tartja megoldásnak az emancipációt sem, amivel szemben már sokkal többre értékeli a cionizmust, bár „minden rokonszenvet és részvétet megérdemlő törekvés ez, de aki Isten Igéjének érvényesülését látja a történelemben, nem várhatja tőle az alapvető megoldást”.

Mind ezen hasznos tisztázások ellenére, mint mondtam, igen elszomorítóak az előadások s ezen még az sem változtat, hogy jóformán valamennyi előadás erősen kiemeli, hogy a zsidóság Isten kiválasztott népe, mellyel Istennek „tervei” vannak. Én inkább úgy látom, hogy a keresztyén egyházaknak vannak terveik a betérő zsidókkal. Elías József missziós lelkész meg is mondja: „Az egyházaknak szüksége van a zsidóságra és a zsidóságnak szüksége van az egyházra... Az egyház tudja, mit higgyen és mondjon, de nem hiszi és nem mondja, a zsidó vezetők nem tudják, tájékozatlanok a nagy csapás után, de úgy lesznek, mintha tudnák.” Ezzel szemben valamennyi előadó mélységesen hallgat arról, ami pedig a leglényegesebb lenne: rámutatni, mi az, ami végtelenül elválasztja a zsidóságot a keresztyén s keresztyénségtől. Éppen a közvetítő szerv, éppen az egyház, szerény véleményem szerint. Mert a zsidó világszemlélet és lelkiismereti szabadság nem ismer közvetítőt Isten és teremtménye között s így keresztyén értelemben vett egyházat sem tűr nemhogy maga felett, de még csak maga mellett sem. Ez az az áthidalhatatlan szakadék, melyen megtörik minden törekvés és jószándék.

Bevallom, nekünk gyarló és esendő embereknek lényegesen könnyebb, ha van közvetítő szerv. Bevallom, éppen a közvetítő szerv hiánya teszi oly nehéz zsidó számára az életet. Egy zsidónak mindig csak Istenével és saját lelkiismeretével lehet pörölnie s ez nem könnyű feladat. Még akkor sem, ha „kiválasztott” nép vagyunk. Mégis, azt hisszük, az egyház, minden nagyszerűsége ellenére sem nekünk való. S ezt éppen 1944 eseményei bizonyítják döntően. Mert ha nálunk, mondjuk, ezekben a szörnyű időkben esetleg egyháziak megmérítették és könnyűnek találtattak; ak-

kor csak legföljebb egyes embereknél csalódtunk, gyarló emberekben való hitünk rendült meg. De a keresztyén és keresztyén egyházak mint intézmények is csődöt mondtak, miként ezt épp legutóbb maga a református konvent is megállapította, amint az erről szóló tudósítás meg is jelent a Magyar Értelőd május 28-i számában. S ez már sokkal végzetesebb szerencsétlenség. Látjuk, mi történik, ha tömegek intézményekben való hitüket elveszítik. Bizony-bizony, az egyházaknak is hatalmas időbe telik majd, míg újból visszanyerik, ha visszanyerik, elvesztett presztizsüket.

Azt hiszem, mélyen tisztelt Szerkesztő uram, ha már téríteni akarnak, erről kellett volna kicsit többet és kicsit őszintebben beszélni azoknak a talajátvesztett és gyökértelen zsidóknak, akikről még azt is feltelezem, hogy őszinte várankozásokkal eltelt az előadások meghallgatására. Semmire sem hinném, hogy tulok hitre találnának ugyan csak Kádár Imre szavai, aki először bebizonyítja, mi minden-

rosszat tettek a zsidók, majd így folytatja: „Dehát van-e ma egyáltalán Izráel a földön? Van-e olyan látható közösség, amely elmondhatja magáról: Ő Istennek harcosa... akarátának hordozója? Azokat a kegyelmi ajándékokat, melyeket a zsidóság ellökött magától, felvették a pogány népek és a hekölök alakult keresztyén egyházak. Ezek azt hirdetik magukról, hogy ők ma Izráel. Hol éneklük ma a zsidó zsoltárokat? A keresztyén egyházakban. Hol tanítják és hirdetik az Őszvetiséget? A keresztyén egyházakban. Hol imádják azt a Mesiaszt, akit Izráel eltaszított magától?... Egymással is versengve, egymás illetékességét is tagadva, a keresztyén egyházak vallják magukról, hogy ők a „lelki Izráel”.

Igaz ugyan, hogy utána megkérdezi, „vajjon Isten szemében jó szülő az, amit a mai keresztyénség termelt?” De azért, mint másutt mondják: extra ecclesiam non est salus, az egyházon kívül nincsen üdvösség. Hát ez az, igen tisztelt Szerkesztő ur, amiben azt hiszem, még az áttért, vagy áttérni készülő zsidó sem hisz, mert nem is hihet, ha őszinte akar lenni. Remélem Ön is a lap olvasói is megbocsátják, hogy én az akartam lenni, noha laikus vagyok: Vagy talán éppen azért,

DÉNES BÉLA

Deportáltak érkeztek újból Svédországra

Az alant felsorolt deportáltak a HIAS Hebrew Sheltering and Immigrant Aid Society stockholmi hivatalának jelentése szerint 1946. május 10-én Svédországba érkeztek.

Sorrend: Név, születési idő, születési hely.

Klein Lajos, 1914 II. 12., Debrecen,
Klein László, 1922 V. 4., Szekesfehervár,
Klein Mór, 1921 VII. 9., Kisvárdra,

Melsels Herman, 1902 IV. 28., Sátoraljaújhely,
Schiff Lajos, 1901 I. 31., Nyírbátor,
Spielberger Endre, 1914 I. 26., Kassa.

Ne csináljon lakás gondot, keresse fel

ifj. Nagyt

Pesten: VIII., VAS-UTCA 5. — Budán: ALKOTÁS-UTCA 1.

Fuvarozást vállal
Pesten és vidéken

lakkozott fehér ajtót
ablakramát
ujjavarázsol!

A Szenes Anikó Leányotthon felavatása

A csendes és regényes hangulatú Keleti Károly-utcában az ostrom acétesőjévé megé-pázva áll a Wizo és a Budai Izraelita Nőegylet „Szenes Anikó Leányotthona”. A külső falakon még láthatók a helvések során keletkezett rongálások, de belül szorgos kezek már eltávolították a háború minden nyomát. Ragyogó, nap-sugárban fürdő, fehérszobák-ban laknak a fasizmus poklából hazatért árva, zsidóleányok. Minden asztalon virág.

Amilyen körültekintésről és előrelátásról tanuskodik a berendezés minden darabja, ugyanaz a lelkiismeretes gondoskodás és nagyszerű tervszerűség nyilvánul meg a „Leányotthon” növendékeinek nevelésében is. Angol és héber nyelvet tanulnak, rendszeres testnevelést kapnak. Gupi Armin Alvinczi-utcai hatalmas kertjét a Leányotthonnak aján-dékozta. Semogyi István kertészeti felügyelő vezetésével itt tanulnak itt kertészetet a leányok. Ezenkívül szabásra, varráásra, iparművészetre és háztartásvezetésre tanítják őket. A feltétel és megalkuvás nélküli zsidó szellem hatja át a „Szenes Anikó Leányotthon”. A növendékek itt nemcsak kitűnő ellátást, hanem eszményeket is kapnak. A példakép Szenes Anikó, a náhálálj Wizo iskola volt növendéke, aki a legvesszelebb feladatokat vállalta magára, csak hogy alkalma és módja legyen ezen a réven halálos veszélybe került zsidó testvéreire segíteni és aki, mint az angol hadsereg repülőhadnagya, vértanuhalált halt Budapesten. A tizenkéttagú Iskola Bizottság munkáját dicséri a „Szenes Anikó Leányotthon”.

A csütörtöki avatási ünnepélyen *Laraas Károlyné*, a Budai Izraelita Nőegylet elnöknője és *Bisseliches Mózesné* a Wizo elnöknője, a jól és eredményesen végzett munkából fakadó önérettel mutat-latták be a Leányotthont a vendégeknek — élükön *Károlyi Mihálynénak* — *Stanley L. Sommernak*, az UNRRA magyarországi képviselőjének, az angol és amerikai küldöttségnek, továbbá *P. Stern Szerénának*, a főváros tanácsnokának, a Vöröskereszt kiküldötteinek, *Salamon Mihálynak*, a Magyar Cionista Szövetség elnökének dr. *Szemere Samunak* az Orsz. Iroda képviselőjének. — Dr. *Benoschofszky Imre* budai főrabbi magyar és angolnyelvű beszédében áldotta meg az Otthont és leplezte le Szenes Anikó arcképet, *Kertész István* alkotását. *Sirota Sándor* főkantór éneke után dr. *Görög Frigyes*, a Zsidó Segítő Bizottság elnöke mondott

beszédet, amelyben megígérte a Joint legmesszebbmenő támogatását. *Weisz Rudolfiné* köszönetet mondott a Jointnak és mindazoknak, akik munkával vagy pénzzel segítettek a Leányotthon létrehozását. Az a lapszavak pedig, amellyel a közönség *Weisz Rudolfiné* beszédét fogadta, annak a szívvel lélekkel végzett munkának szólt, amelyet ő végzett és véggez. *Bató Tiborné*, a Leányotthon gondnoknője azt a munkatervét ismertette, amelynek

alapján a nevelést folytatják. *Székelgy Dező* a budai Hitközség nevében ígéretet tett a Leányotthon támogatására. *Gács Teri* arról a szellemről beszélt, amelyre a lányokat nevelni kell.

Az ünnepség után a megjelenteknek bemutatják a „Szenes Anikó Leányotthon” helyiségeit és berendezését, amelyhez hasonló a magyar zsidóság eddig még nem hozott létre.

(gezeval)

A vidék erőteljesebb bekapcsolása a zsidó élet központi irányításába

Első állomás: Székesfehérvár

Székesfehérvárról írják:

Meghatón szép ünnepség színhelye volt vasárnap, Lag-bocmor napján, a székesfehérvári romtemplom. Tíz naspár közös szertartással esküdtök örök hűséget a romtemplom létezését belsejében, azaz *Isten szabad ege alatt*. Erre az alkalomra szerető és gondos kezek virágdíszbe öltöztették a romtemplomot mintegy jelezve, hogy a romok felett is diadalmaszkodik az élet — az új zsidó élet —, mely ennek a frigyre lépő husz zsidó léleknek a reménységében él. Az ünnepi aktusra Székesfehérvárra érkezett *Stöckler Lajos*, az Országos Rabbizottság elnöke és dr. *Kálmán Ödön* kbányai főrabbi, az Országos Rabbizottság elnöke, akik — tudomást szerezvén a készülő ünnepségről — anugyis tervezett vidéki körutjukat itt és ez alkalommal kívánták megkezdeni.

Az esketési szertartást dr. *Kálmán Ödön* főrabbi végezte. Beszédében rámutatott arra, hogy a zsidó csatádi élet újból való kiépítése az egyellen ut a pszichológusból való felemelkedésre, mert a család kis közösségén épül fel a nagyobb közösség, a hitközség.

Az esküvői szertartás után ünnepi közgyűlést tartott a hitközség. *Vámos László* hitközségi elnök beszédében üdvözölte a vendégeket és méltalta látogatásuk jelentőségét. A székesfehérvári hitközség, mint a községkerület centruma a muliban nagy vonzóerőt gyakorolt a vidéki zsidóság életére. Dr. *Hirschler Pál* főrabbi és dr. *Szegő Miklós* községkerületi elnök, akik mindketten *maritihalált halltak a zsidóságért*, szellemi kiválóságukkal olyan súlyt adtak a fehérvári zsidó hitközségnek, hogy az általuk rendezett kongresszusokon Győr, Nagykanizsa és Szolnok hitközségi vezetők is résztvettek. Nagy úr látogatók a vidéki és a pesti vezetők között, mely a német megszállás idején mély szakadékká táruult. Ez az állapot csak szűkítette a vidéki zsidóság tragédiájának beteljesülését. Emlékszem —

mondotta *Vámos elnök* —, hogy az ország zsidóságát akkor már egyedül jelentő pesti zsidóság magárahagyatottsága október—november hónapban már-már anarchiára vezetett, amikor *Stöckler Lajos* foglalta el a parancsnoki hidat és életét nap mint nap kockára téve harcolta végig a reménytelenné látszó harcot, eszményesítve magában azt a mások által gyáván félredobott elvet, hogy a süllyedő hajó parancsnoka nem hagyja el a helyét.

Ezután *Stöckler Lajos* szólt fel. Mély meghatottsággal emlékezett meg dr. *Szegő Miklós*-ról, aki legodandóbb munkatársa volt a budapesti gettó vezetésében, amikor ez a munka egyet jelentett az öngyilkossággal. *Szegő dr.* valósággal kereste a halált. Kérte a fehérvári hitközség tagjait, hogy legyenek méltók az ő emlékéhez és áldozatos munkával építsék ujja hitközségüket, emeljék azt újból a dunántúli zsidóság centrumává. A maga részéről a legmesszebbmenő támogatást ígérte ehhez. — *Bezártolt a felszabadulás utáni küzdelmekről, a bel és külföldi hatóságokkal való tárgyalásokról és azok eredményeiről.* Óriási nehézségek mutatkoznak a deportáltak és fogságba kerültek hazaszállításán körül. Hasonló a helyzet az anyagi javak visszaszerzése terén is.

— Minden beanyunket érdeklő törvényalkotás előkészítésénél — mondotta — ott vagyunk és ügyeink befolyásunkat érvényesíteni. Sokszor kénytelenek vagyunk részeredményekkel beérni. Az elhagyott javak terén, rengeteg visszatér és visszaélés után, végre előkészítés alatt az új törvény, mely a zsidó elhagyott javakat átengedi a zsidó közösségnek. Itt nincs szó kapitalista célkitűzésekről. Ezek a vagyonok két céll fognak szolgálni: azok a zsidók, akik be akarnak illeszkedni az eljövendő igaz magyar demokráciába, ebből az alaptól egzisztenciát teremthetnek, akik pedig a történetek után képtelenek itt tovább élni, tisztességes, emberhez méltó kivándorlási

alaphoz jutnak, hogy ne kelljen költözni szegényen elhagyott az az országot, melynek hasznos polgárai voltak. A történetek után nincs bennünk féltelémérzet. Nyitlan és bátran nézünk szembe mindennel és mindenkivel. Egységre törek-szünk minden vonalon. Ma nincs közöttünk különbség, fővárosi vagy vidéki, cionista vagy asszimiláns, ortodox vagy neolog, mindnyájan egyek vagyunk és közös fronton harcolunk a neonazizmus ellen. Ápoljuk a külföldi kapcsolatainkat és hallatjuk szavunkat mindenütt, ahol arra szükség mutatkozik.

Dr. *Kálmán Ödön* főrabbi az ország rabbikarának üdvözlését tolmácsolta a székesfehérvári hitközségnek. Dr. *Hirschler Pál* a község kiváló tudású és bölcs főrabbjá a deportációban pusztult el hívei nagy részével együtt. Így jelenleg nincs, aki a hitközség szellemi és lelki elhagyott javait ápolja. Pedig ezek legalább olyan fontosak, mint az anyagi elhagyott javak. Ezért az Országos Rabbizottság egyesület mindent el fog követni, hogy megszervezze a vidéki hitközségek lelki gondozását. *Kerületi rabbiságokat fognak szervezni.* — Nagy feladatokat kell megoldani a vidéki zsidóság szellemi és lelki átmentése érdekében. Ezért sokat kell dolgozunk és áldozunk. Így a hitközség minden egyes tagjának meg kell szoroznia tettejét. Ő maga *Stöckler elnökkel* együtt be fogja utazni az egész országot ezeknek a feladatoknak megoldása érdekében.

A közgyűlés után a vendégek részvételével előjárásági ülést tartott a vezetőség, melyen a miniszterelnök és a kultuszminiszter által a székesfehérvári hitközségnek felajánlott új templom tervével foglalkozott.

(—n)

FELESÉGEMET,

dr. Vértés Andorné
dr. Popper Helén

békecsalhat orvos keresem.
Anschwitzből 1941 szeptemberben
egy transzporttal ment el. Aki
bármilyen módon, nőjön értesítse
dr. Vértés ügyvédnek, Békés-
csaba, vagy Popper Márnak, Bu-
dapest, Arany János-u. 84. címen.

HIVJON!
JÖJJÖN!

Veszek: férfi és nő ruhát, fehérneműt, szőrmekabátokat, kőgöpet, porcellánt.

Petőfi Sándor-u. 2. (Atjárdoban.)
GERSTL-MAJOROSL

ARANY ÉKSZER
Herzog József
RÁKÓCZI-ÚT 4.
TEL. 427-356
ARANYMÉRLEG KAPHATÓ.

„Szürke Könyv“

a magyar zsidók megmentéséről

A Fekete Könyv után, amely a magyar zsidóság 1944-es szenvedéseinek dokumentumait gyűjtötte egybe, Lévai Jenő most megírta a Szürke Könyv-et, amely a magyar maradék-zsidóság megmenekülésének párhuzamos érdekességei és rendkívül fontos adatokról hozza ország-világ nyilvánosságára.

Ugyanakkor, amikor követeljük a büntetést és a gaztettek megtorlását, szívesen emlékezzünk meg mindazokról a keresztény külföldiekről és magyarokról akik védtek és segítettek az üldözötteket. A Szürke Könyv első sorban azt ismerteti, hogy voltak olyanok, akik nem statisztáltak szürke figurákként a nagy dráma utolsó felvonásában, hanem lelki nagyságukkal fémjelzést adtak a senki által sárba nem tiporható, igaz emberiségéig.

A HONVÉDSÉG ZSIDÓ- MENTÉSE

A zsidómentés terén kétségtelenül jelentős feladatot teljesített a honvédség. Miközben a nyilasérelmü tisztek és keretlegények mindenféle brutálisan bánták a munkaszolgálatosokkal és sokhelyen el is pusztították őket, a honvédelmi minisztérium legfőbb irányítói és magasrangú tisztjei közül sokan minden lehetőséget megtekintve a hátszobákba kerülhető zsidó férfiak megmentésére. A szélsőjobb oldali körök tisztában is voltak azzal, hogy a munkaszolgálat sok vonatkozásban a zsidók megmenekülésének elősegítésé-

vel volt egyenlő. Egyes parancsnokságok egyenesen katonai behívókkal hozták ki a gettókból a deportálások előestéjén a megfelelő korhatárok közé eső zsidókat.

Nagybaczoni Nagy Vilmos utódjának, Csataj Lajosnak igen nehéz helyzete volt a Sztójay-kormány idején. Kifejezetten Horthy kormányzó kívánságára maradt meg a honvédelmi minisztérium élén. Tanuvalomások bizonyítják — a Szürke Könyv szerint —, hogy a magyar zsidóság egyrésze, a 18-tól 48 év közötti korhatáru férfiak, tehát a legértékesebb emberanyag Csatajnak köszönhető megmenekülését a Sztójay-rezsim hónapjaiban. Sajnos, később ezekből is rengeteget külföldre vitetett a nyilas honvédelmi miniszter, Beregffy, aki nemrégiben akasztófán fejezte be tisztelen pályafutását.

Rendkívül jóindulatu tevékenységet fejtett ki Horny Ernő vezérőrnagy, aki a közérdekű munkaszolgálat országos felügyelősége élén állott, továbbá Gátföldy Egon ezredes és helyettese, Both Raimund alezredes. Both alezredes még akkor is fogadta a zsidó munkaszolgálatosok hozzátartozóit és akkor is igyekezett orvosolni a panaszokat, amikor a honvédelmi minisztériumban sárgacsillagos egyénnel már tilos volt szóbaállni.

NAGYBÁNYÁN A HONVÉDSÉG MINDENKIN SEGITETT

Külön fejezetet érdemel a segítés történetében a Reviczky

Kálmán alezredes vezetése alatt álló nagybányai hadkiegészítő parancsnokság, amely ezrével és ezrével gyűjtötte össze a gettókból kiszabadított munkaszolgálatosokat. Itt minden zsidó, ha jelentkezett — tekintet nélkül korára —, élelmezési létszámba vettek és így a gettózás és a deportáció alól mentesítettek.

És külön emlékezik meg a Szürke Könyv Diensl Andrásról, a 63. gyalogezred nyugalmazott ezredeséről, a Csáky-utca 15. számú ház légóalmi parancsnokáról, akiről a csillagos ház összes lakói által kiadott okirat tanúsítja: „A magyar nemzetért és az emberi szeretet eszméjéért küzdő Diensl András ezredes urnak igen nagy érdemet vannak. Mik voltak ezek a nagy érdemek? Diensl András nem engedett külön keresztény és zsidó óvóhelyeket felállítani; megtagadta, hogy a nyilasok elhurcolják az idősebbeket és betegeket a táborokba; 1944 november 16. és 17. között pedig három ízben, önkéntes vállalkozásként, auton Hegyeshalomra utazott és a Nemzetközi Vöröskereszt, valamint a Pápai Nunciatúra bírói mentőveivel 450-nél több deportált zsidó személyt hozott vissza Budapestre. Mindezeket túl Diensl András, amikor a csillagos ház megszűnt és a Csáky-utca 15. számú házban megürültek a zsidó lakások, 47 szökött katonát és munkaszolgálatost rejtett el ebben az épületben, ahol menedéket talált dr. Hevesi Ferenc főrabbi és egész családja is. A sűrűn történet nyilas razziáknál a nyugalmazott ezredes éjjel-nappal őrt állott és mint a ház légóalmi parancsnoka, tisztí egyenruhája

segítségével — egy alkalom kivételével — mindig elhárította a veszélyt.

A RENDŐRSÉG ZSIDÓMENTÉSE

A Sztójay- és Szalasiuralom idején, mint a Szürke Könyv dokumentumai mutatják, — Hain Péter csoportjától és a nyilasérelmü rendőrtisztoktól eltekintve — a budapesti rendőrség általában véve nemcsak a jogrend alapján igyekezett maradni, hanem sok esetben segítségére is volt az üldözötteknek. És ez nagy szót jelent, ha meggondoljuk, hogy a magyar rendőrséget már 1944 március 19-én német felügyelet alá helyezték.

Jelentős szerepe volt a segítésben Szalai Pálnak, a Nyilas-kereszties Párt rendőrségi összekötőjének, akit — a népbiztonsági ügyének tárgyalásán elhangzott egyöntetű tanuvalomások alapján — dicsérettel igazoltak. Szalai Pál megakadályozta az atrocitások egész sorát; utasítást adott, hogy a rendőrség mindenféle törvényellenes cselekedetet toroljon meg; állandóan informálta a felsőbb intézkedésekről Wallerbergert; végül pedig egyfelől 10.000 svájci védett menekülését segítette elő; másfelől résztvett a gettó kiirtásának elhárításában.

Stöckler Lajos és Domonkos Miksa, amikor a gettó ellen készülő merényletről értesültek, rögtön Szalai Pálhoz fordultak, aki — belügyminiszeri tilalom ellenére — 100 rendőrt vezényeltetett, két tiszt kíséretében a gettóba, hogy elejét vegye az atrocitásoknak. 1945 január 8-án szabadította ki a Ferenc-körút 41. szám alatti „vetkőzetű helyiségből” azokat a zsidókat, akikről már minden értéket el-

Könyvekről és könyvekből

Irja: Szilágyi Géza

Szerzőjüket löbbé-kevésbé jól, de megjelenésük idejét nagyon rosszul választották meg azok a könyvek, amelyek 1943-ban és — mint utolsó fecskék — még 1944 első évnegyedében is, kerültek zsidó írók szívéből és agyából a magyarországi nyilvánosság elé. Ezeket a „korszerűtlen” munkákat nem közönlösítő sem az ugynevezett hivatalos, de nem mindig hivatalos kritika, sem az értőnek becézett, de gyakran értetlen közönség részéről semmiféle helyes visszhang. Amde nem zordult feljűk korhódo visszautasítás sem. Már elkésve jöttek e szegénykék, a sorompó lebocsajlása és kapuzárás után. Még megjelenhettek ugyan, mert hiszen akadt még nyoma, mely kinyomatta őket és egy-két bátrabb könyvkereskedő kirakatába is kerültek, csak hogy aztán többnyire véget is ért rövid pályafutásuk. Már haljós

csillagzat alatt születtek: a hivatalosan még meg nem jelent, de már a közelben lappangó sárga csillag megbélyegző jegyében. Egy részüknek a „zsidónak” fémjelzett lapoktól is (nem voltak zsidók, csak hangfogósan liberálisak) pár sornál több ismertetés nem jutott, a kereszténységet arcu ütő ülkeresztény lapoktól még ennyi sem. A másik, nagyobbik részükről még az állítólag zsidó lapok is időszerteinek látták meg sem emlékezni. Hallgatni aranyat ér, egy az életet megmentő közmondás szerint és a zsidó szerzőket már hosszú hónapokkal a papirusza poklába való száműzés előtt csak az elhallgatás meghamisított aranyával fizették ki. Ezekről az írókról, pontosabban szólva, könyveikről, e hátszobákon, ha késve is, de még mindig el nem késve, esik majd egy-egy szó. Ha kevés is, de talán annál tömönyebb és nyoma-

tékosabb. Ennyit bevallottan és hivatalosan zsidó lapról megérdemel minden zsidó író, akit három évo agyonhallgattak és kutyába se vettek. De szólni fogunk keresztény írókról is ebben az időnkint megjelenő rovatfélében, ha könyveikben, újkabban és régiekben, éppen minket zsidókat érdekel, érint, megkap valami, akár helyeslére, akár ellentmondásra szoktató. Egyáltalában nem fukarkodunk a bírálatnál. Egyforma mértékkel mérünk. Aini kijár a zsidóknak, az dukál a keresztényeknek is. A bírálat terén — szerencsére ehhez nem kell semmiféle kormányintézkedés — helyreállítjuk a teljes paritást.

*

Még 1944 kora tavaszán, kevéssel a német özönvíznek Magyarországon való áztuhogása előtt, jelent meg Keszi Imre „A várakozók lakomája” című műfajba nem sorolható, teljesen egyéni, Keszi-alkotta műfaj, ha akarom, műfaj nélküli könyve. (Az akkor még kisszámúban itt

tengő „haladó szellemű” lapok közül csak a „Magyar Nemzet” foglalkozott vele nem méltánylás nélkül, de főképpen azt a meddő kérdést feszegetve: voltaképpen zsidó vagy magyar könyvről van-e szó és afelé a felfogás felé hajlott, hogy bizony inkább magyar nyelven írott zsidó könyvvel állunk szemben. (A Peszácze szertartásának a Szeder-este rituáléjának jólismert keretébe illeszt bele, a Hágáda sorrendjéhez a hagyományhoz hűven ragaszkodva, amde saját és sajátos felfogását is el nem homályosítva, elbeszéléseit, látomásait, bölcselkedéseit, okoskodásait. Amikor elbeszél, jellegzetesen zümmögő hangot hallunk. Ez a hang aztán néha alig hallható suttogássá halkul, néha tulrikítóvá hangosodik. Amikor látomásait élénk villantja, olykor meg is fájditja szemünket. Bölcsekedése legtöbbször mély, de — fenekellen mélységek felé is törve — itt-ott farszós is. Okoskodása gyakran szellemes és mindig virtuóz, de nem egyszerűen tulzoltan sokrétű és színtelen önmagát karikírozó. Mindent egybevetve: értékes és érdekes.

vettek és akiket innen a Dunaparttra akartak kisérni. Közöttük volt, kilencettag családijával együtt, Stöckler Lajos is.

A téglyárbán, a Teleki-léren, a védett negyedekben és köveiségi házakban sok-sok olyan rendőr volt, aki — ha nem is mert nyíltan szembeállni a nyilas terrorral — elnézéssel és jóakarattal rejtve ember életét mentette meg.

A MENTŐK ZSIDÓMENTÉSE

1944 április 30-án a Budapesti Önkéntes Mentő Egyesületet átalakították Budapest Szükségpáros Hatósági Légóttalmi Mentőszolgálatá. Ebbe a szervezetbe 500 zsidó orvost sikerült beállítani. Ezeknek az elhelyezkedését dr. Bisits László tisztiorvos, a szervezet új vezetője vette lehetővé, aki zsidómentés céljából számtalan „gépkocsivezetőt” igazolványt is bocsátott ki. 1944 augusztus végén a mentőkből katonai alakulat lett, de a zsidó gépkocsivezetők és orvosok nem tartoztak megkülönböztető jelzést viselni.

A mentők a fasizta uralom idején — szigorú tilalom ellenére — vállalkoztak arra, hogy segítsenek idősebbeknek, vagy járnai nem tudóknak a gettóba való szállításában. Vajna Gábor nyilas helygymnászter és Szőlősi Jenő helyettes-miniszterelnök (már mindketten akasztófára kerültek!) többször személyesen hívták fel dr. Bisits Lászlót, hogy megtiltsák neki a zsidók szállítását.

Külön dícséret illeti a mentőket azért is, hogy a gettóban külön mentőállomást állítottak fel és még székházuk pincéjében is számtalan esetben kijutattak zsidókat. Ezeket a behatoló nyilasokkal szemben többnyire csak Harkány Károly igazgató erélyes fellépése tudta

az elhurcolástól megmenteni. Harkány Károly egyébként egy ízben négy zsidószármazású mentőorvost közvetlenül a puszkások elől szabadított meg.

A DIPLOMÁCIAI KÉPVISELETEK ÉS EGYZHÁZAK ZSIDÓMENTÉSEI

A Szürke Könyv négy főrésze oszlik. Az első rész a diplomáciai mentőkísérleteket tárgyalja: a pápa táviratát Hortyhoz és Horty választát a pápának, az apostoli nunciatura akcióit, a nunciatura és a semleges követségek két közös jegyzékét. A második rész a katolikus egyház tárgyalásait és állásfoglalásait, a protestáns egyházak mozgalmait és tiltakozásait, továbbá a püspökök védőkifejezéseit foglalja össze. A harmadik rész felvonultatja a hatósági és keresztény felekezeti kísérleteket: a belügyi és kormányzói mentesítések, az okmánygyártás, továbbá a Bajcsy-Zsilinszky Endre, Székfű Gyula és Waldbauer Imre által irányított mentőakciók kulisszatitkait. A negyedik rész bemutatja a magyar zsidóság mentési kísérleteit. Végül a függelékben megtaláljuk dr. A. Leon Kubowitzki beszédét a World Jewish Congress zsidómentő akcióiról.

Csupán „cimszavakat” említtünk. De minden egyes „cím-szó” belső tartalma egy kis regénnyel egyenlő. A Szürke Könyv — forrásmunka a jövő történelmére számúra. De egyben olyan érdekes, mint egy dektívregény.

Akkor állíto, talosa, mezzája, munkönyve vagy zsidótergny könyve van, amit nélkülözni tud, éjandékozma a szegény, vallásos zsidó emberek lelkiismeretétnek kielégítésére. Erreállításra érte küld a DEOD, Bethlen-tér 2. I. emelet 29.

A „Hapoél” sportegyesület ünnepélyes bemutatkozása

Vasárnap délelőt a Millenáris-pályán több ezer néző jelenlétében mutatkozott be a „Hapoél” sportegyesület, amely magában foglalja pártra való tekintet nélkül a pozitív zsidó alapon álló dolgozókat. Előjáróban meg kell állapítanunk azt, hogy egy a főváros, mint a miniszterium illetékes sportvezetői a legnagyobb jóindulattal és rugóértéssel támogatták a „Hapoél”-t.

A sportbemutató előtt Gáboricz Emil, a V. k. M. testnevelési főelőadója üdvözölte az egyesületet. A Munkás Testedző Egyesület szónoka, mint vendéglátó sok szeretettel kívánt a „Hapoél” további működéséhez. Képesy József, a főváros testnevelési ügyosztályának előadója, a főváros emlékérmét nyújtotta át azoknak, akik a „Hapoél” alapításában részt vettek. Az ünnepségen felszólltak Nemes Lipót az ifjuság védelmi központ igazgatója. A Testnevelési Főiskola és a VAC. nevében Kárpáti Károly, az Ökötívő Szövetség nevében Német Lajos, a Pesti Izraelita Hitközség megbízásából Szilágyi Sándor osztályvezető, az M. C. Sz. részéről dr. Nagy László, a Joint dolgozó nevében Schnábel Imre szólt fel. dr. Spiegel Aladár, a Tarbut főtitkár üdvözölte a „Hapoél”-t. Az ünnepségen megjelent Kelecsényi Elek alezredes. Dr. Végházy István és Dukasz Ákos felszólalása után megkezdődtek a versenyek.

A versenyzők között feltűnően nagyszámúban vettek részt a Zsidó gimnázium és a Tarbut iskola növendékei. A „Hapoél” és az Angol Katonai Misszió

lebdarugó csapatai között lejátszódtott mérkőzés eredménye 3:2 a „Hapoél” javára. A versenyzők különbözően atlétikában mutattak fel jó eredményt. A győztesek emléklapot fognak kapni.

Székely Emil ékszerész

brilláns, aranyat, ezüstöt, órákat legdrágábban vesz.

Szabadalmazott

műszaki újítások. Gyártás. Vétel. Eladás. Gerő Sándor. VI. Ó. u. 21.

Kávéház, vendéglői berendezések

GYORSMÉRLEGEK, NATIONALKASSZÁK, IRÓGÉPEK,

vétel eladás.

Reisenfeld

Népszínház-utca 31

Megbízható orth. Lóger, BOR saját termésű olcsó árban, nagyban és kicsinyben kapható. Glück Mór, VIII. Kun-u. 11.

Selejt-filmet

TÉTELLEN VESZÜNK:

Royal Rt., VI., Szabolcs-utca 29. Telefon: Lipót 134.

Fenákai Jónásné

orth. Kóser baromfi és halkezeskedése.

Bob-u. 18. sz. alatt újból megnyitott

Naponta friss, helyben vágott baromfi, ételm. Kérom nb. régi a új bevívni támogatását.

Szépen írott, libát. Tóra

tan, középnyagú, jóanyagú árba, sűrűsben eladók. Cím a kiadóban.

nem kistajsúlyu, előkelő könyv, amelyet nem-zsidó természetesen egyáltalában nem írhatott volna meg, de zsidó is csak nagyon kevés. Kóser munka, a zsidóság leglényegét szinte ádáz buzgósággal, sok helyütt lázas révületben hüvelyező írás, amelynek nyomasztóvá válható és néhol való komolyságát vonzóan látja éppen ott, ahol erre van szükség, valami főnoman felcsillamló, az avatlatlanoktól talán észre sem vehető, nem keserű, inkább derűs és derítő megértő és szépítő fróna. Keszli Imre, úgy gondolom, sokaknak szánta peszachi írását, de attól tartok, csak kevesen élvezik majd igazi és teljes gyűlölettel: az ünnepi inyések, a különös fanyar ízű, de nem túpérték nélküli csemegék kedvelői. E kényszerűen rövid ismertetésnek hálás írója köztjük tartozik.

*

Ismét egykor — szóhoz köztől betegeskedő embernek több n ráérő ideje — végigéveztem Babits Mihálynak „Az európai irodalom története” című munkáját. Szerencsére nem tárgyalog irodalomtörténet, annak

hiányos és fogyatékos volna, az nem is akart lenni, hanem teljesen egyéni lírai vallomás és őszinte személyes gyónás a világirodalom legnagyobb alkotóiról és alkotásairól. Még ott is élvezhettem fogalmazását, ahol — elég gyakran megtörténik — a tartalomnak hangosaa ellene kell mondanom. Babits például tiszteltreméltó nyíltsággal vallja: „Az Ó-Szövetség idegen számomra. A Mózes harbar regében, a család és üzlet patriarkális kapcsolataiban, a szerelmi könyvek sűrű érzékiségében, a Jób embertelen türelmében, a próféták dühkitöréseiben, az Istennel való nemzeti viszonyban, a Prédikátor cinikus szkepticizmusában egy magabavonult fajnak zárt és fülledt levegőjét érzem. Persze, ez a faj nagy kincset őrzött az emberiség számára (s talán ezért vonult úgy magába). Literaturájában is hatalmas érzékek és erkők szunnyadoztak.”

Mellékes, noha engem közelről érint, hogy a többi közt éppen legkedvesebb bibliai könyveimet, mint a Jób, a Prédikátort és az Énekek Énekét, pécezi ki nyilvánvaló ked-

vettenséggel. Egyéni érzéseimet azonban nem tekintve, megállapíthatom, hogy az Ó-Testamentum nem igen kellett a nagy magyar köllőnek. (Irodalomtörténetének megírása után néhány évvel mégis tudvalevően megkegyelmezett a Jónás könyvnek.) Aki a szellemi szabadság szent jogát tiszteli, annak indulatoskodás nélkül tudomásul kell vennie Babits felfogását, mert hiszen az esetleg téves felfogáshoz való jogot is el kell ismernie. Nem is Babitsnal szemben vagy ellene, hanem csak utána, azonban legyen szabad időznom Nietzsche-ből, aki filozófusnak sokat vitatott és vitatható is de éppen köllőknek minden vitán felül, már csupán mint az Also sprach Zarathustra óriási vizionáriusa nemcsak a német, hanem az egész világirodalom legnagyobb poétái mellett magasodik. Ez a Nietzsche, aki Babits fiatalkori bálványai közé tartozott és akit a világirodalomtörténetben is a leghatalmasabb köllők egyikeként magasztal, ezt írta „Zur Genealogie der Moral” című művének 22. fejezetében: „Az Ó-Testamentum — persze, az

ogészen más valami: tisztelt és becsült az Ó-Testamentumnak! Bonne nagy embereket találok, heroikus tájat és valamit, amí legértékább a földön, az erős szívek összehasonlíthatatlan naivtásait; még többet, egy népet találok benne.” És ugyan csak Nietzsche mondotta, most csak emlékezetből és nem szó szerinti idézetek, mondotta pedig felejtethetetlen nyomatékos-sággal, hogy részére egy ember egész szellemiségének próbája az az álláspont, amelyre az Ó-Testamentum dolgában ráhelyezkedik. Megkockázatom Babitsnak a kiváló köllő érthetében. nagyszámu híveinek mennykövező haragját, de én ahhoz a forrón lelkesedő felfogáshoz csatlakozom, amelyet Nietzsche, a Babitsnál bizonyára nem kisebb köllő, mindenfajta irodalmi és életbeli stílusnak páratlanul érzékeny szakértője és emellett a Freud előtti kornak talán legmélyebb-re látó pszichológusa vallott az Ó-Szövetségről. Az ő számára nem az Ó-Szövetség volt az idegen,

ZSIDÓ VILÁGHIRADÓ

VALLÁSOS ÉLET MOSZKVABAN

A Szófiában megjelenő *Ievrejski Vest* című folyóirat hosszabb beszélgetést közöl M. B. S. Goldberg-gel, az ismert amerikai újságíróval, aki nemrég tért vissza szovjetországi körútjáról.

Goldberg elmondotta, hogy több ízben tárgyalt Chobruzs-kij-fal, a moszkvai zsidó hitközség elnökével és az orosz főváros néhány rabbijával, akik mind arról számoltak be, hogy Moszkvában fejlett vallásos élet tapasztalható.

Moszkvában — mondotta Goldberg — tizennégy zsinagóga van. Ezek közül négy a betterületen, a többi pedig a külvárosokban. Mindegyik zsinagógának külön rabbija van. A legtöbb mellett a Talmudtóra is működik, amelyben az igazán vallásosok továbbképzést kapnak.

A moszkvai rabbik — folytatva az amerikai újságíró — jó fizetést kapnak. Azt hiszem, hogy általában nagyobb juttatást élveznek, mint Amerikában. Ezen rabbi véhetnek fel hetenként, egyéb rabbi-jövedelmükön kívül. Összegezve jövedelmüket, többet keresnek, mint a gyárigazgatók, vagy a kórházi vezetők.

A moszkvai hitközség könyvtára 76.000 vallásos műből áll. A szovjet kormány megengedte, hogy új imakönyveket és naptárakat nyomtassanak. Chobruzs-kij közölte velem, hogy a moszkvai hitközség most kiadóállatot akar létesíteni. Igen nagy közönségük van a hitközség által rendezett vallásos koncerteknek is.

A Szovjetunióban minden vallás szabadon élheti egyházi életét. Ez vonatkozik a zsidókra is. A rabbik mindent megtehetnek annak érdekében, hogy dőljék a tradíciókat.

Harmadik hónapra, szép, opészásos ZSIDÓ FIGYELMEZET sűrűszen ÖRÖKBE ADNÁNK. Dégő, Bethle-tér 2. I. emelet 38.

Evtizedek óta fennálló, munkásnyelvre fekvő

vegyeskereskedés

Áruválogatással, berendezéssel, kettőszobás lakással, felszerelés mellett, igen előnyös feltételek mellett szonnel átadó. LEIBTSCHE JENŐ. Szabolcs, Újváros.

Menyasszonyi kiegészítő eladó

Bardóczi József, Palack-kövesház, VIII., Rákóczi-ut. 43.

Gyermekszerető nőt

16 fizetéssel, azonnali belépésre kérésre. Laudon-u. 6. H. 3. Moszkvita.

Bejárónő

Deti 1-2 napra ajánkozik. Mur-kócsy Mihály-u. 97. III. emelet 17., Boly 6-14.

KÉT AMERIKAI SZAKSZERVEZET 160 MILLIÓ DOLLÁRRAL TÁMOGATJA A KONTALAN ZSIDÓKAT

A newyorki rádió közölte, hogy a CIO és az ACL, két nagy amerikai szakszervezet, bejelentette 100 millió adományát az otthonukból kiűzött európai zsidók támogatására.

KÉK-FEHÉR LOBOGÓK A VÖRÖS ZÁSZLÓK ERDEJÉBEN

A most Budapestre érkezett párisi és brüsszeli zsidó folyóiratok beszámolnak arról, hogy a francia és a belga főváros május elsején ünnepséget rendeztek a zsidó munkáspárti szervezetek tagjai is, akik saját lobogóik alatt haladtak. Mindent nagy feltűnést keltettek a kék-fehér lobogók a vörös zászlók erdejében.

Dr. Török Lajos emlékkövénél lefejezése. Kegyeletes ünnepség keretében örökítették meg május 30-án dr. Török Lajos emlékkövét a farkasréti temetőben. A szelvény törvényszéknek volt évtizedeken át mindenki által szeretett és megbecsült tanácselnöke és elnökhelyettese mindaddig, míg a zsidósága miatt magas tisztégtől el nem mozdították. Nemcsak kiváló bíró és ember, hanem kiváló zsidó férfin is volt. Mint ilyen, résztvevett minden vallásos és felekezeti megmozdulásban. Elnöke volt a szelvényi hitközségnek és közszolgálati bíróságnak. A vak gyűlést őt sem kímélte meg. Kiragadta otthonából s elhurcolták idegenbe. Végigszervezte a deportálás minden borsalmát és megaláztatását s mikor már bizony remélhetette, hogy szerette családját viszontláthatja, akkor ragadta el a kérielhetetlen halál a cschországi Terezinben, távol szeretteitől és hazájától.

Szépén írott, Tóra 16 Allapátban levő

eladó. Cím: Dr. Aszódi István, Tiszafüred

Vázsonyi Vilmos emlékezete. Vázsonyi Vilmos halálának 20. évfordulójára alkalmából június 2-án, vasárnap d. e. 1/22 órakor nagy közönség gyűlt egybe a nagy államférfinak a régi kerepesi izr. temetőben lévő sírjánál. Megjelentek egykori párthívei, barátai, tisztelői. A Központi Demokrata Kör küldöttségét Vértess István elnök, a Magyarországi Izraeliták Országos Irodáját és a Pesti Izr. Hitközséget dr. Földes István elnökhelyettes és Brust Elek h.

előjáró, a Pesti Chevra Kadisáét Schwarz Sándor és dr. Egri Sándor előjárók vezették. A kegyeletes emlékezést Ugron Gábor, Morvay Lajos alpolgármester és Kuppert Rezső tolmácsolták.

Az esztergomi mártírok emlékezete. Az esztergomi hitközség visszatérő tagjai június 28-án (Siván 27) az Auschwitzba való érkezés évfordulóján gyászistentisztelet keretében avatja fel a mártirjai emlékére készült emléktáblát.

Külföldről érkezett kézbesíthetetlen csomagok címzettjei jelentkezzenek

Az alábbi jegyzékben szereplők, akiknek a posta nem tudta kikézbesíteni a külföldről érkezett helytelen címzésű csomagokat, személyazonosságukat igazoló iratokkal jelentkezzenek VII. Verceny-utca 3. I. emelet 9. sz. alatt a postahivatalban (Cimnyomonzó eseményosztályánál).

A címzett neve, lakhelye, feladási hely:

B. 332. Bartel Dávid, Felsőerdősor 7. Canada. 339. Vas László, Kossuth Lajos-u. 78. Tel Aviv. 340. Bozai Dénes, Margit-u. 26. Toronto. 342. Acél István, Visegrád-ú. 9. Brooklin. 346-353. Kurva Aranka, Csengery-u. 9. Sidney. 356. Kellner Fénya Ella, Váci-u. 52. New-York. 354. Halaq Antal, Fő-utca 52. Montréal. 358. Gittner Ede, Dózsa Gy. ut 12. Tanger. 360. Zimmermann Gusztávné, Bartók Béla-ut 5. Brooklin. 361. Dénes Katalin, Gyula, Ahonyi-u. 9. Jeruzsálem. 364. Löwinger Etel, Mirika, Dob-u. 7. Jeruzsálem. 363. D. Estim, Dohány-u. 57/60. Palesztina. 368. Guttmann Irén, Király-u. 24. Chicágo. 369. Nagler Béláné, Géza-u. 23. London. 371. Br. Benze M., Vilma királyné-ut 9. Neu South Wales. 375. Salgó László, Sallai Imre-u. 1. Bronx. 376. Rusznyák Békáné, Sziget-utca 4. 377. Krammer Éva, Kresz Géza-utca 60. Sidney. 378. Krammer Éva, Kresz Géza-utca 60. Sidney. 370. Reisz Manó, Kresz Géza-utca 60. Sidney. 375. Stern Elemér, Abrányi-u. 3. Bronx.	380. Pick Józsefné, Csáky-utca 2/a. New-York. A. 16. Jasztez Ilona, Sziget-utca 19. Páris. 17. Schneider Lajos, Garay-u. 11. Páris. 19. Seidmann Lajos, Sziget-utca 13. London. 22. Sáshegyi János, Wessotényi-utca 10. Páris. 24. Laufer Izsóné, Csengery-utca 10. Kibbut. 27. Sándor Ilés, Páris. 28. Schwarz Sándorné, Csengery-utca 1. Páris. 30. Hodor Károly, Rákóczi-ut 27. Páris. 31. Maros Béláné, Rákóczi-ut 1. Notting. 32. Strasser Etel, Vas-u. 14. Paddington. 34. Kárász. Déri-u. 7. Matha. 31. Mallinger M. Király-u. 27. Toulouse. 37. Vassiljáné, Népszínház-utca 48. Goldersgron. 38. Szah Alice, Népszínház-ut 23. Páris. 30. Graf Ignác. Király-utca 9. South. 41. Molnár Péterné, Halasi-ut 3. Páris. K. 250. Bernáth Ilona, Vas-u. 11. Göteborg. 262. Andai Istvánné, Kresz Géza-utca 33. Manchester. 266. Schwarz Erna, Sidney. 269. Nesztel E., Légrády Károly-utca. Manchester. 269. Horváth Jenőné London.

Standál, selym anyagból készült, 295 ezer adóp.
Standál, bőr felsőrész, műbőr talpú, 3 színben - 395 ezer adóp.
Munkás fasaru bőrszíjjal 23-46 számig 150-180 ezer adóp.

Magyar Divatcsarnok RÁKÓCZI-ÚT 70-76 T 424-333

Az Izraelita Szünidei Gyermektelep Egyesület

Június 2-án ülést tartott Brück Jenő elnökhelyettes vezetése mellett. Mély sajnálattal emlékezett meg a súlyos veszteségekről, amelyek az egyesület iktikarában, választmányában és tagjainak sorában az utóbbi két év alatt beállottak. Emlékküldet kegyelettel fogja az egyesület megőrizni. Galambos Jenő ügyvezető részletesen ismertette az egyesület mai helyzetét. Beszámolt arról, hogy az egyesület a háború és a megszállás alatt mily nagy veszteségek érték. Nyaralató telepei súlyosan megrongálódtak és azokat felszerelésből teljesen kifosztották. Nagy és áldozatos munkára van szükség, hogy az egyesület újra talpra álljon és hogy tovább szolgálja azt a nagy célt, melyet közel négy évtizeden keresztül végez a szegény iskolás gyermekek nyaralztatásával.

Az egyesület volt az első, amely a felszabadulás után működését megkezdte és az Országos Zsidó Segítő Bizottság és párlifogóinak segítségével már az 1945. évben üdülésre küldötte *balatonboglári* telepére az elcsúszott fővárosi szegény iskolás gyermekeket. E nyáron már sokkal több gyermeket fog a hittestvérek áldozatkészségével a nyaralztatás áldásában részesíteni.

Szőkler Lajos, a Pesti Izr. Hitközség elnöke hangzott, hogy a felekezeti intézmények talpraállítását mily szükségesnek tartja és hogy az egyesület elismerésére méltó munkájánál fogva hatalmas támogatásáról biztosítja. *Domonkos Miksa*, a Pesti Izr. Hitközség ügyvezetője meleg elismeréssel emlékezett meg az egyesület kiváló munkájáról és célzott arra, hogy mikor a zsidóság nagy problémái várnak megoldásra, nem szabad figyelmen kívül hagyni a szegény gyermekek üdültetését sem és az erők összefogására van szükség, hogy a feladatot minél jobban meg tudjuk oldani. *Dr. Schwarz Benjámin* rabbi, egyházi elnök, a fájdalom és öröm érzésének adott kifejezést. Pályalom a nagy veszteségért, mely sorainkban beállott és öröm afőött, hogy az egyesület újra életre kelt és teljesíti szent hivatását, a szegény gyermekek védelmét, mert a gyermek jelenti az életet, a család boldogságát és minden örömök forrását. Isten áldását és a hittestvérek áldozatkészségét kérte a munkához. *Dr. Reiss Sándor* dícsérrel szözlött az egyesület munkájáról és szükségesnek tartja a gyermekek érdekében a legmesszebbmenő áldozatkészség megnyilvánulását. *Dr. Erdély Dezső* örömeinek adott kifejezést, hogy az egyesület újjaépítése megindult, mert nagy szükség van arra, hogy hivatását újra teljesítse. *Gál Ignác*, *Dr. Bródy Ferenc* és *Lilienthal Alfréd* szóltak még fel.

Az Ifjuság Hangja

Rovatvezető: Benoschofsky Ilona

Mese Illés prófétáról

Egyszer volt, nagyon, nagyon régen Zsidóországnak egy királya, egy hívták, hogy Acháb, a feleségét pedig, nem hívták másképp, mint Izébelnek. Ez az asszony nem volt zsidó származású, idegen királylány volt, a szomszéd ország királyának a lánya.

Most még csak azt szeretném elmondani, hogy élt abban az időben, amikorról most beszélni fogok, egy nagyon rendes, nagyon szorgalmas, nagyon becsületes ember is, annak meg Nábót volt a neve. Ez a Nábót olyan szorgalmas volt, hogy olyan gyönyörűen művelte meg a szőlőbirtokát, hogy nem volt párja, hetedhét országon, talán sehol a világon. Igaz, hogy könnyű dolog Erec Jiszraélban szép gyümölcsöt termelni, olyan áldott annak a földje, hogy akkora szőlőfürtök teremnek, hogy egy ember fel sem tudja emelni, már biztosan hallottátok az iskolában, hogy rudra költik a szőlőfürtöt és két ember viszi, olyan súlyos. Egy katonától pedig, akivel nem régen beszéltem, aki ott él Erec Jiszraélban és most a háboruban bátran harcolt a németek ellen, azt hallottam, hogy egy-egy szőlőszem is akkorára nő, mint nálunk a paradicsom. De még ebben a csodálatos országban is csodájára jártak Nábót szőlőjének. Nézegették, csodálták, irigyelték. Aki pedig a legjobban irigyelte, akár hiszitek, akár nem, nem volt más, mint maga a király. Így sokott ez már lenni, ha valakinek nagyon sok a gazdagsága meg a kincse, akkor nem ismer semmiféle mértéket, szeretné elvenni a másét is. Ez a király is, nem hogy örült volna, hogy ő király, sok a kincse, gazdagsága, nagy az országa, tömérdek a népe, a más kincsére fáj a fog. A palatya tetőtéraszáról egyenesen Nábót szőlőjére lehetett látni. Acháb naphosszat képes volt a terrazon állni és azt a szépségesen szép szőlőbirtokot nézni. Tavasszal azt nézte, hogyan sarjad a tőkén a zöld hajtás, hogyan költözik gondos kezek az indákat a karóhoz, később azt, hogyan fejlődik, hogyan érik a finom, édes, csodálatos gyümölcs.

Egy napon is éppen nagy sőhajtozással nézte a tetőtéraszáról Nábót szőlőjét.

— Mit sőhajtozol te, hiszen király vagy? — kérdezte tőle a felesége kevélyen és büszkén, mintha a király nem éppen olyan ember volna, mint akármilyen más emberfia.

— Nábót szőlőjét nézem — felelte a király, — tudod mennyire szeretném, ha az a szépséges földdarab az enyém lehetne.

— A tied lehetne? — és mi akadályoz meg abban, hogy a tied lehessen?

— Nem az enyém, tudod, hogy Nábót és Nábót annyira szereti azt a darab földet, hogy semmi áron nem hajlando megválni tőle. Elképzelheted, hogy próbálom már megvenni, drága pénzt kínáltam érte, sok pénzt, — hiába, — nem adja.

— Hihetetlen, — hi-he-telen, — rázta szép fejét a király, aki, mint mondtam, nem volt igazi zsidó, hanem a szomszéd országban született, — micsoda szokásaitok vannak ebben az országban, akármeddig is élek itt, soha nem fogom megszokni. Nem akarja eladni, hát ki kérdezi őt, hogy mit akar, te vagy a király ebben az országban, vagy ő? Ki parancsol itt tulajdonképpen, te, vagy ő? Ha nem akarja ideadni szépszerével, el kell venni tőle erőszakkal. Bizd csak rám ezt a dolgot, el fogom ítélni királyi módon, biztos lehetsz benne.

El is intézte, csak azt ne kérdezték, hogy hogyan. Mert nem tett mást Izébel, mint azt, hogy mindenféle gazságok elkövetésével vádolta szegény, ártatlan Nábót. Gonosz embereket keresett, akik iamisan vállalták Nábót ellen. A végén a bíróság elhitte a vádakát, halálra ítélte Nábót és a vagyonát, ahogy az már ilyenkor szokás, elkobozta. Így került a gyönyörűen megművelt szőlő a király birtokába.

Achab nem sokat törődött azaz, mi módon lett az övé Nábót szőlője. Csak annak örült, hogy végül mégis csak az övé lett és elhatározta, hogy hatalmas mulatságot rendez a régen kívánt birtok megszerzésének az örömeire.

Nagyban folyt a mulatozás, nagy vidámságban voltak mind a meghívottak, daloltak, táncoltak, sok bort ittak. Amikor már mindenki részeg volt a csodálatos bortól, hirtelen, azt sem lehetett tudni honnan, a díszes és fényes vendégsereg közepén váratlanul és hivatalosan megjelent egy idegen.

Egy idegen. A haja a vállát verte, tekintete komoly volt és szigorú, ruházata egyszerű fekete ruha, olyan, amelyet a pásztorok viselnek. A fényes királyi vendégsereg csodálkozva néz a váratlan vendégre. Ki ez? — kérdezik egymást — hogy kerül ez a pásztor mi köztünk, ki hívta, ki engedte be? — A király is nagy dühösen már toppant is a lábával és szolgálóinak seregét akarja hívni, hogy kidobják ezt a furcsa idegent, amikor az megszözl.

Megszözl és ezt mondja: — Ártatlanul ölette meg a királyi nő Nábót és ti még nem szö-

gyeltek dözsölni és mulatozni az elrabolt birtokon. Gyilkosok ölték meg Nábót. Gyilkosok fogják megölni Izébelt is.

Mindaz olyan gyorsan és olyan váratlan történt, az is, hogy az idegen jött, az is, hogy beszélt, az is, hogy elűnt, hogy a vendégsereg magához sem tért ámulatából. Amikorra a sok borivástól nehezen mozgó nyelvel kiabálni kezdtek, a részegségtől rogyadozó lábbal az idegen után akartak futni, az már messze járt.

Messze járt, de amit jövedött, bekövekezett. A gögös és dölyfős idegenországból jött király, amikor nem tudták már zsarnokságát ellűrni, megölte a nép. Az az idegen pedig, aki megjövendölte a népet elnyomó király bukását, nem volt más, mint Illés, a próféta, akit héberül úgy szoktak nevezni, hogy Eljáhu. Hánávi, már biztosan hallottátok is róla és énekelteitek már a róla szóló szép héber dalt.

Illés prófétánk sokszor ott termelt máskor is, amikor a zsidó nép hajba keveredett. Mindig váratlanul jött, mindig csodálatos módon távozott. És éppen azért, mert mindig váratlan volt, soha nem lehetett tudni, mikor jelenik meg újra, mikor segít újra, a zsidó nép mindig várja őt.

Sokszor volt már a zsidóknak rossz dolguk. És amikor zsarnok uralkodók gyűlölték és megvetették a zsidó népet, mindig az vigasztalt minket, hogy Isten kegyelmevel lesz ez egyszer jobban is. Mindig vártuk, most is várjuk azt az időt, amikor egyik ember nem lesz a másik ellensége, hanem valamennyien szeretni fogjuk egymást. A zsidó nép azt szokta mondani, hogy akkor jön majd el ez az idő, amikor újra itt fog köztünk élni Illés, újra fog harcolni az elnyomott zsidóságért, hogy ne legyenek elnyomottak, hanem boldogan élhessenek.

Ezért a boldog életért kell majd nektek is küzdeni, ha felnőtök, de talán, egy kicsit már most is.

Illés prófétáról pedig új mesék is fognak szólni.

B. L.

Intelligens, középkorú ÖZVEGY.
ASSZONY magányos uriszerb
háztartását

VÁLLALNA, esetleg üzletben, valamint Irodai munkát is végezne.
Év. Feldmanné, Andrássy-ut 28.
III. emelet 1.

Német, francia,

ANGOL, OLASZ nyelvtudással
Bármilyen árást és fordítást vállalok. Levélket „Tűzháró” jellegre a kiadóba kérek.

F. M. 6200/945 sz. eng.
**konzerválásra
alkalmas ecetpótló**

12-szeres hígításhoz.

Bajor Sándor, Budapest, VII.,
Dob-utca 27, Telefon: 422-398.

Internálótáborban

Irta: GYÖRGY ENDRE

Utasítás. Felsőbb parancs folytán felhívjuk, hogy holnap, azaz 1944 április 25-én, kedden reggel 9 órakor Budapest, VIII., Rökk Szilárd-utca 26. szám alatt az ottani hatóság-nál személyesen jelentkeztek. Saját érdekében hozzon magával 1 tüköröt, 3 váltás fehérneműt, 2 rend felsőruhát, 2 pár cipőt, 1 eszakt, v. fazekat, v. lábost, cvésszközül 1 evőkanalat, 1 fémpoharat, továbbá háromnapos ételmezt. Személyi poggyászának súlya 50 kilogrammot nem haladhat meg. A jelentkezés elmulasztása a mulasztóra nézve a legsúlyosabb következményeket vonja maga után. Budapest, 1944 ápr. 24. A Magyar Zsidók Központi Tanácsa.

„BEVONULÁS” A RÖKK SZILÁRD-UTCÁBA

Reggel kilencre „hívtak”, de úgy tizenegyre járt az idő, amikor „bevonultam” a Rökk Szilárdba. Olyan hírielen, éppen feleségem születésnapján — csép kis születésnap ajándéka — szakadt reám ez a megtiszteltetés, hogy néhány óra mégis kellett a végrendelekezéshöz. Kis molyómmal megálltam a rabbi-képző előtt és remegő szívvel becsongottem. Kicsit játszottam azzal a gondolattal, hogy majd nem nyitnak ajtót, be se engednek. De bizony csakhamar sikorogva feltárukt a kapu, szuronyos őrtidegen belessékelt és máris bezárult mögöttem a kinti világ; egyszerűen semmité vált a múltam, a régi életem, mindaz, amit addig tégláról-téglára építettem. Feltem, belül talán kicsit remegtem is, de valójában nem fogtam fel teljes súlyosságában a szörnyű valót. Attól tartottam, hogy csupa ismeretlen ember közé kerülök, de amikor abba a hírhedt tornateremben, amelyben összezsúfoltak, megálltam kollégáim tömegét, — különös, de valóságos fellelegzettem! Rögön otthon voltam közöttük! Hogyan! Hiszen barátaim, régi pártasaim társaságában vagyok, akikkel évtizedeket töltöttem jóban-rosszban és velük együtt a poklok minden kínját is könnyebb lesz kiállni!

„UJSÁGÍRÓ-ANKET”

Jó kis fiukhoz és emienna tanulókhöz illően már a tanítás kezdetén, a kora reggeli órákban megjelentek, csak én a notórius későnjövő maradtam így el. Megínyegedtem, hogy ezért külön büntetés jár, de megnyugodtam, amikor kiderült, hogy van nálam még rosszabb diák is: Fóthy János, aki utolsónak „libegett be” könnyed lépteivel és hatalmas bőröndjével, mintha valami külföldi vendégjűtékre készülné, déli egy óra tájban. Bevallom, nem tudtam, hogy ilyen ujságíró-ankét készül a Rökk Szilárd-utcai kisegítő toloncházban és magamat, aki rutinos „bevonuló” voltam, (hiszen eddig már háromszor rángattak be munkaszolgálatra) nem sajnáltam annyira, mint azokat a neves és ismert kollégákat, régi-tiszti főszerkesztőket, akik talán soha ki nem mozdultak hazulról és ilyen keserű há-

nyaltatásban nem volt még részüki. Ugy álltek szanaszéljél a kofferjalkon és hátizsákjalkon, mintha valami nagy turára indulnának, éppen csak a vezető sipjelét várják. Vagy valami tanulmányi kitándulás készül, amelynek keretében ötvenegynéhány barát utazik exotikus országba, hogy onnan beszámolót küldjön a lapjaink.

ÚJ JÖVEVÉNYEK

Derű és könny váltogatta egymást. Sirtunk és neveltünk. Régi történeteket mesélgeltünk, csakhogy huzzuk az időt és már-már meg is feledtünk a reánkíváró veszedelmekről, amikor bedöbötök között négy-öt új jövevényt, akiket éppen ab-

után rosszul felvarrt csúllag, nyitódós telefónálás és egyéb súlyos bűnök miatt, de vdtójában csak azért, mert még nem volt teljes az aznapra kötelező ötvenes létszám. A legnagyobb meglepetés volt Ágai Bélát, Mohácsi Jenőt, Szomorj Emilt és hozzájuk hasonló másokat itt látni. Néhai való főszerkesztő: Ágai fekete kabátban, fekete kesztyűvel, kemény kalapban ült a tornaterem egyik zugában, mintha csak Occánjáróra várna, hogy áthajózzék Angliába. Szomorj Emil azonban mellém szegődött és azon rimázkodott, hogy mint gyakorlott munkaszolgálatos, maradjak mellette és legyen a segítségére, mert ő különben menten elpusztul... Szegény jó Emil olyan hálás volt, amikor estére a kemény padlóra „ágyaztam” neki és a bőröndjére lehajthatta a fejét... Akkor eszméltem rá igazán, hogy hol is vagyok, amikor egy pillanatra el akartam hagyni a tornatermet és ez csak a feltűzött szuronyt rándór kíséretében volt lehetséges... Még a mellékhelyiségbe is kísérték...

RÉMÜLET!

Izgalmas várakozással telt el az első nap és kintő bizonytalansággal köszöntött reánk az

Életre ítélve

Nekünk sem maradt meg semmi, sem sírhant, sem könny, sem emlék, mi nem foghattuk meg a kezét kedvesünknek a végső tusán, és halálba réttél búss szemük nem firt meg szemünk sugarán. Jaj, még egy vigasztos, jó szóval sem tudtuk segíteni rajtuk, és utolsó vértanu harcuk ujját elhagyottan járják.

Nekünk nem maradt meg semmi málfunkat őrző levél, irás, gyermekünk képe, régvolt mosolygás halk viláos fénye éjszakánk gyászára nem derül. Itt maradtunk egyes-egyedül, járunk tétován, gyökértelen életre ítélve, míg lábunk a halál völgyében. Így várunk, kik nem vagyunk sem élők, sem holtak.

Nekünk nem maradt meg semmi. Jekünkbel kilépték a hitet, örömsé, apró éleltek vágyát. Most sültélő gyantával illkésze keresztük: az ember, a másik ellenük mit firtat? És cfeleljük, hogy van szeretet... Míg emberségünk megörnyedten alázódik, ezerszeresen égeli torunk feltörő könny.

Nekünk nem maradt mege semmi. Utóöz-hinöz örökkön a vád: Dolygó zöldő átká száll reád. Nines ház, mely otthonod lehetne, ország, mely által fogad, ez ősl föld is olyan messze, ébredt lépted már oda sem ér. Hol van orvosság ennyi kínra? Az lgalom kapuját nyitja — nyitja-e még rák az Isteni kéz?...

MUNKACSI NOÉMI

első éjszaka. Hutvanon zsufolódunk össze az emeleti kis tanteremben, ahová az átmenő állomásra, a tornateremből felkísérték. Miközben feffelé kanyarogtunk a lépcsőköön, szomoruan láttuk, hogy minden szoba „megtelt”. Kisírtsemű nők, gyöngörű fiatal leányok és megváltott asszonyok; beretváltatlan, gyűröttarcu, aggódótekinetű férfiak mindenütt, ahol csak elhaladtunk. Ifeszit volt! Ezek a szegény leányok szörnyű éjszakákat álltak ki! A számuk pedig egyre nőtt, nőtt, tömegelk álltak a lépcsőházban, a folyosón és az udvarban. Névtelenek és nagyon is ismertek. Rémmület lett urrú mindannyiunkon. A városban kint ámokfutóként száguldott végig a náci-töboly és mindenkit, aki utjában volt, négy fal közé zárt.

Itt bent a Rökk Szilárdnak is megvoltak a maga vámszedők, akik a hajhajutottakon élésködtek. Vakmerő diákgyerekek hoztak-vittek egy-egy szelét papírára remegő kézzel odavetelt üzenetet. Ennyi volt a kapcsolatunk a külvilággal!

Párnapi ittlét után rendőrségi riadóautóba és ugynevezelt sulátáskocsiába (a zöldszinű tolonckocsi nevezik így!) gyömöszöltek, hogy előltünk ismeretlen célok és tájak felé vigyének. Kora reggel volt. Álmos arcké felve bujtak meg a szembenlevő kapcsolatban, hogy szemléljék a különös menetet. Voltak, akik nevettek. Sokan a könnyeiket törülgették. Egy alak a saját nyakán mutogatta, hogy így fognak bennünket felhuzni...

KÜLÖNÖS „HELYSZINI SZEMLÉ” A TSUK-GYÁRBAN

Vasárnap délután volt. Ödöngtünk a csepeli Tsuk-gyár udvarán, ahová bezártak. Az ember sóhase tudhatta, mi vár reá. Mindig tartani kellett a kellemtelen, sőt életveszélyes véletlelektől. Beszélgettünk, terefereltünk, vitatgattuk a sorsunkat a főbb internálással. Egyszeriben csak parancs jött: az ujságírók sorakozzanak fel. Magasrangú német tiszt szemlért tart. Ez bizony nem jeletit valami jó. Balséjtelmek gyötörték valamennyiünket. Vajzen mit tevézhetnek? Mit akarnak velünk? Ugy látszik, nekünk befelegzett... „Szemlé” után vonatra raknak és visznek ki Németországba... Vagy talán nem is teletóriáznak ennyit. „Elintézznek” itt helyben. A szemlért egy délután háromra jeleztek, de Andor ur, a tábor jedit parancsnoka már egyóra sorbaállított bennünket. Vártunk, vártunk, izgalomunk egyre nőtt. A tábor lakói már lassan ciparentáltak magukban az ujságíró-bajtársakat.

(Folytatjuk.)

Főkántor

ajánkozik, nagyterjedelmű, szép esengésű hangja van, zeneileg képzett. Ajánlatokat a kiséző „Főkántor” címmel továbbít.

HIREK

Hogy történt? című cikksorozatunkat anyagforrás miatt legközelebbi számunkban folytatjuk.

Egy magyar vívóbajnok győzelme Tel-Avivban. A Jeruzsálemben megjelenő „The Palestine Post” megemlékezik a napokban Tel-Avivban lefolyt országos vívóversenyéről, amelynek győztese a kardvívásban első helyen ismételt az eddigi fővívóbajnok Ujjfalvi Imre lett. Mangulyozza, hogy Ujjfalvi Magyarország sajtótitka el tudását és egy neves budapesti vívóklubnak (a Vac-nak) volt a tagja. Hát ez igaz, Ujjfalvi, aki 12-t éven keresztül a mesterutcai Fáy-reálgimnázium tornász-bajnoka volt az összes tornaszereken és párhuzamosan haladt a vívásban és az uszásban, e mellett elismerten jól tanult, hiába kilincselte a Testnevelési Főiskola kapuján felvételért, ő is, kitűnő mestere is: Zsigmond Géza, tornatanár. Ipari pályára kényszerült. Kivándorolt. Zsidó maradt.

Egy budai hitközségi fő. Uszítvány jubileuma. Bensőséges ünnepség színhelye volt a budai izr. hitközség tanácssterme a pénteki napon. Ott gyűltek össze Wellesz Károlyné főtitkár, osztályvezető kollégái, barátai és tisztelői, hogy ünnepeljék 25 éves szolgálati évfordulója alkalmából. Dr. Csobádt Samu hitk. elnök méltatta a jubiléus 25 esztendő lelkes és odaadó munkásságát. Dr. Beneschofsky Imre főrabbi áldása után Sirota Sándor főkántor a hitközségi alkalmazottak, valamint a Felekezeti Alkalmazottak Orsz. Egyesülete nevében üdvözölte Wellesz Károlynét, majd befejezésül az énekkar alkalmi énekeket énekelt. A meglátó ünnepség után a résztvevők a jubiléussal együtt vonultak az ujlaki templomba, a péntek esti istentiszteletra.

Házasság. Klein Antónia és Bán Brettschneider Arnold június 9-én d. u. 2 órakor tartják esküvőjüket a Kazinczy-utcai templomban.

NYILTTÉR*

Értesítjük t. híveinket, hogy SCHIFFER ISZIDOR (Noémi pensio) Felhő-u. 11. sz. alatti vendéglátó üzeme nem áll rituális felügyeletünk alatt.

Budapest, 1946 május hó.

A BUDAPESTI AUT. ORTH. IZR. HITKÖZSÉG RABBISÁGA

*E rovatban foglalkozni nem vállalunk felelősséget.

Schulz Jenő cég

Órán-Észterész (Grujovillás) VII., Weaselány-u. 6. a régi házban

Gergely Miklós

aranyműves és Észterész VÉTEL ELADÁS

Házasságokat

diszkrétén, gyorsan közvetít GOLDNE, Alsóerdősor-utca nyole, földszint 2. Fogad: 10-12-ig. 2-6-ig. Telefon: 225-480.

25 ÉVES, ANOMIELKŰ, DOLGOS ZSIDÓLEÁNY

férjhez menne

jobb iparshoz vagy kereskedőhöz. „Melett” jelígre a kiadóba.

Férjhez mennék

58-63 éves diplomához, főmér-jelenésű tisztviselőnek vagyok. Teljes című leveleket „Lelki-harmónia” jelígre a kiadóba kérek.

EGYEDŰLMARADT, jókereső, csi-nosnak mondott csinos, intelligens, 45-50 év körüli uriember ismeretségi keresel.

házasság céljából

„Megértés” jelígre a kiadóba.

Pfignan természetű, ANOMIELKŰ, karna URILEÁNY, berendezett lakással, divalóru-üzlet engedéllyel és áru-val rendelkező, megismerkedne

házasság céljából

45-56-ig, otthonra vágyó urie-mberrel. „Üzlettel szerelnék” jelígre a kiadóba.

Férjhez menne

csinos urbógy, egzisztenciával bíró uriemberhez, 25-58 évesig, kinek nyugodt otthonot nyújthat-nék. Válaszokat Schlesinger Ró-bert fűszerüzletbe, Rákóczi-tér 8. kérek.

Férjhez menne

egzisztenciával bíró urinó, jelle-mes, megbízható uriemberhez, kinek esetleg egzisztenciát nyúj-tatna. Teljes című leveleket „58 évesig” e lap kiadóbiztatáiba kérek.

El foglaltságom miatt ezuton keresem komoly uriember ismeretségi,

házasság céljából

50-ig, aki egy jömegjelenésű, igazlelkű, FIATAL ÖZVEGYASZ-SZONY életét betöltte. „Házias” jelígre a kiadóba.

Lakással rendelkező NAGY TEXTIL-VALLALAT TISZTVISELŐNŐJE vagyok. Teljesen egyedül állok. 50-60 év körüli, egzisztenciával rendelkező uriemberrel megismer-keznék

házasság céljából

„Megértés” jelígre a kiadóba.

DEPORTÁLT ÖZVEGYÉ, üzlettel

férjhez menne

50-55 év körüli jobb iparos vagy kereskedőhöz. Válaszokat: Udai-ut 10. nyomdába kérek.

házasság céljából

21 éves, vidékről felkötözött urie-leány vagyok, ismeretség hiányá-ban ezuton keresem hozzáillő fiatalember ismeretségi

Table with columns: Do-hány, Róm-bach, Beth-len, Csáky, Dózsa, Nagyl., Páva, Zugló. Rows: I. este, I. reggel, I. délelőtt, II. este, II. reggel (Mazkir), II. délelőtt (Mazkir), II. délután.

Ünnep kimenetele 30

Csinos, vagyontalan URIASSZONY, kie nával hűséges férjet és boldog otthonot keres 45-ig. Ajánlatok „Tulimán” jelígre a kiadóbiztatáiba küldendők.

Egyedülmaradt, intelligens, 40 éves, jóképű URIASSZONY keresi hozzáillő, 45-50 éves óras vagy aranyműves ismeretségi,

házasság céljából

Főberleti lakás és özet van. Választ „Jómódoru” jelígre a kiadóba.

Férjhezmenne

36 éves, csinos, elvált asszony. Vidékre is. „Gyermekszerező” jelígre a kiadóba.

45 éves VIDÉKI KERESKEDŐ

benősülne

a kereskedelem bármely ágába. Lehet gyermektelen asszony is. „Sosem voltam nő” jelígre a kiadóba.

Intelligens, reprezentatív kereskedő, hasonló, ANOMIELKŰ, pedáns, jó házból való, vallásos, orth.

leányt vagy asszonyt feleségül venne

Teljes című leveleket lehetőleg fényképpel, diszkráció mellett „Iechu Maskéles” jelígre a ki-adóba. Elvált vagy cselécu köte-les nem lehet.

34 éves, ONÁLLÓ IPAROS

nősülne

Keresi hozzáillő, 26 éves korig, onak a leánynak ismeretségi, aki szereti a nyugodt életet. Válaszokat: „Iparos” jelígre a kiadóba.

Egy csinos URILEÁNY és egy ÖZVEGYASSZONY

férjhez mennének

önálló iparral rendelkező, jó-megjelenésű, magas férjhez. Vidékiek is lehetnek. „Lakás és nyaraló van” jelígre a kiadóba.

Egyedülmaradt, csinos, nyugodt független urinó keresi, 50 évesig, kellemes, intelligens, fess urie-mber komoly ismeretségi,

házasság céljából

aki meleg szeretetre vágyik. „Ideálista” jelígre a kiadóba.

21 éves, vidékről felkötözött urie-leány vagyok, ismeretség hiányá-ban ezuton keresem hozzáillő fiatalember ismeretségi

házasság céljából

„Aki mer az nyer” jelígre a kiadóba.

A zsinagóga naptára

Június 6, esztörték: Szíván 7. (Sovausz második napja. Máz-klr), péntek: 8, szombat: 9, va-sárnap: 10, hétfő: 11, kedd: 12, szerda: 13, esztörték: 14. Szombaton, június 8-án hett szidra: Néaszau, háttóra: Birák XIII, 2-25.

IMÁIDÖR:

Table with columns: Imá-házak, Péntek, Szombat, Hétkör-dap. Rows: Dohány, Rumbach, Bothlen, Csáky, Dózsa, Nagyfuv., Páva, Zugló, Fiuárvah., Leányárv.

Péntekesi gyertyagyújtás: 8 óra 25 perckor.

Dudai Istentisztelet: Ujlaki templomban (III., Zsigmond-u. 49.) és Lágymányoson (XI., Bocskay-ut 37.) péntek este 7 órakor, szombat d. e. 1/11 óra-kor, a pasaréti imaházban (To-rockó-ut 6/b.) péntek este 7 órakor, szombat reggel 8 óra-kor.

Óbudai templom: III., Zichy-utca 9., péntek és ünn. este 7 órakor, szombat és ünnep d. e. 9 órakor.

UJÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

Szerkesztőség és kiadóhivatal VII., Cip-u. 12. — Telefon: 423-936.

Kiadótulajdonos:

A MAGYARORSZÁGI IZRAELITÁK ORSZÁGOS IRODÁJA

Felölös szerkesztő és felelős kiadó: ROZS REZSŐ

Előfizetés 1 hónapra 4000 mil P

Postafelkérőpénztári csekkészítés száma: 26.208. (Magyarországi Izraeliták Országos Irodája.)

Beküldött kéziratokat nem örl-zünk meg s visszaküldésükre nem vállalkozunk.

Nyomatott a Globus nyomdai műinté-zet Rt. körfürdőgépén. Fel. nyomda-vezető: Margittay Antal.